

SAN JUAN

San Juanpa Pedee Pia P'āda

Juan, Zebedeo warrapa na pedee pia p'āji. Judío paji. Nipapachi Jesucristo ome. Na p'ādade Juanpa jara bi Jesupa jarada māik'aapa ooda, mak'iara uchia-e bi awaraarāpa p'ādade. Na p'ādade chi Jesús k'ōp'āyo k'inriara iru bida apachi. Jesús ome nipapachi perā pia k'awaji iru bapata. Na p'ādade k'awapi k'inia bají k'aita paji Jesús; Tachi Ak'ōre na eujādee cheda. Jara bi Jesús pank'a bi; īdaa pik'a bi; puertak'a bi; ovejaarā ak'iparik'a bi; uva k'arrak'a bi; eperāarā chok'ai p'anapipari; piudap'edaarā chok'ai p'irabaipipari; Tachi Ak'ōre o ak'ipipari; wāarata jarapari; chi ichita bapari.

Naapiara Juanpa jara bi Jesús Tachi Ak'ōre pedee, na p'ek'au eujādee cheda (cap. 1.1-18). Jara bi Juan Bautistapa jarateeda māik'aapa Jesupa k'ōp'āyoorā ūk'uru jirit'erada (cap. 1.19-51). Mamīda mak'iara jara-e bi Jesús nipada Galilea eujāde. Ma k'āyaara jara bi irua ooda māik'aapa jarateeda Judea eujāde bak'āri māik'aapa judiorā fiesta awara-awaraade bak'āri (caps. 2.1-10.42). Jara bi Jesupa Lázaro chok'ai p'irabaipida (cap. 11) māik'aapa Mariapa Jesús bīrī īrī k'erapa weeda (cap. 12.1-11). Ichiaba jara bi Jesús p'asada Jerusalendee wāk'āri (cap. 12.12-50). Jara bi Jesupa jarada nek'ok'āri chi k'ōp'āyoorā ome (caps. 13.1-14.14); irua jarateeda Tachi Ak'ōre Jaurede (caps. 14.15-16.33) māik'aapa irua it'aa t'īda ijāapataarā pari (cap. 17); iru jita atadap'edaa

mãik'aapa ateedap'edaa poro waibiarã k'írapite (caps. 18.1–19.16). Jara bi Jesúس piuda mãik'aapa chok'ai p'irabaida (caps. 19.17–21.14). Juanpa t'eeepai Pedrode p'âda uchia-e awaraarãpa pedee pia p'âdade (cap. 21.15-25). Maperã jara p'ani Juanpa pedee pia p'âda awara uchiaji apemaarãpa p'âdap'edaa k'âyaara.

Jesús na p'ek'au eujādee cheda

¹ Na p'ek'au eujā bai naaweda Jesucristo, Tachi Ak'õre Pedee apata, bapachi. Mägí bapachi Tachi Ak'õre ome. Iru ichita Tachi Ak'õre bapari. ² Tachi Ak'õre ome bapachi. ³ Iru k'ap'ia pari Tachi Ak'õrepa ne-inaa jõmaweda oojì. Iru wẽe Tachi Ak'õrepa ne-inaa maarepida oo-e paji. ⁴ Irua chok'ai bapipachi ne-inaa jõmaweda chok'ai bi. Ìdaa pik'a bapachi eperãarã t'âide, ma k'aurepa eperãarãpa Tachi Ak'õre k'awapataadamerã. ⁵ At'âri irua Tachi Ak'õre k'awapimaa bi eperãarãmaa. Apidaapa p'oysa jarada-e irua mäga oonaamerã.

⁶ Bapachi eperã, t'íjarapatap'edaa Juan Bautista. ⁷ Tachi Ak'õrepa mägí eperã jirit'eraji jaramerã ma ìdaa pik'a bide, jõmaarãpa Ak'õrede ijäädamerã ma jarateeda k'aurepa. ⁸ Juan ìdaa pik'a ba-e paji. Jíp'a cheji jarateede ⁹ ma wãara ìdaa pik'a bi na p'ek'au eujādee cheji, Tachi Ak'õre eperãarãmaa k'awapiit'ee.

¹⁰ Mägí Pedee, Jesucristo ba cheji na p'ek'au eujāde, ichia eujā oodade. Mamïda na p'ek'au eujādepemaarãpa k'awada-e paji iru Tachi Ak'õre Warra. ¹¹ Cheji mïda ichi auk'aarã t'âide, ãchia

auteebaida-e paji. ¹² Mamīda eperāarā ūk'uruurāpa iru auteebajida māik'aapa wāara irude ijāajida. Irua māgiirā Tachi Ak'ōre warrarā papiji. ¹³ Tachi Ak'ōre warrarā māgá padait'ee, māgi eperāarā t'oda-e paji warra jīp'aarā t'opatak'a, eperāpa warra oo k'inia ooparik'a. Ma k'āyaara Tachi Ak'ōrepata māgiirā ichi warrarā papiji, irude ijāa p'aneedap'edaa perā.

¹⁴ Māgi Pedee, Jesucristo Tachi Ak'ōrepa pēida. T'oji eperā k'ap'iade māik'aapa tachi t'āide bapachi. Iru Tachi Ak'ōre Warra pada perā, Tachi Ak'ōre k'īra wāree unupiji tachimaa. Eperāarā k'inia iru bapachi māik'aapa Tachi Ak'ōre wāarata āchimaa k'awapipachi.

¹⁵ Juan Bautistapa k'awaji māgi Pedee Tachi Ak'ōrepa pēida. Mapa jarapachi:

—Nāgide miā jara baji jarak'āri eperā mi t'ēepai cheru mi k'āyaara waibiara bi, mi t'oi naaweda iru bapachi perā.

¹⁶ Ma eperā t'āri pia bapari tachi jōmaarā ome māik'aapa tachi ichita k'aripapari. ¹⁷ Tachi Ak'ōrepa ichi ūraa k'awapiji eperāarāmaa Moisés k'ap'ia pari. Mamīda eperāarā k'inia iru baji māik'aapa ichi wāarata k'awapiji āramaa Jesucristo k'ap'ia pari. ¹⁸ Eperā apidaapa Tachi Ak'ōre unudak'aa. Mamīda Jesucristo, iru Warra apai iru bi, iru ome auk'a bairā, iru eperāarāmaa k'awapiji.

*Juan Bautistapa Jesucristodejarada
(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)*

¹⁹ Judiorā poroorāpa Jerusalendeepa pēijida p'aareerā Leví ëreerādepemaarā ome, māirāpa Juanmaa iididamerā:

—¿Pi k'aima? ajida.

²⁰ Juan Bautistapa wāarata p'anauji:

—Mi Tachi Ak'orepa pēida-epi, eperāarā rey pamerā.

²¹ Māpai iidijida:

—Māgara, ¿pi Tachi Ak'ore pedee jarapari Eliak'ā? ajida.

—Māga-edo aji.

Mamīda waya iidijida:

—¿Pi Tachi Ak'ore pedee jaraparik'ā ajida, tachia ní p'ani?

—Māga-edo aji.

²² Māpai māgajida:

—Māgara, ¿pi k'aima? Jarapáde ajida. Tai pēidap'edaarāmaa jaranadait'ee. ¿K'āata jara pēit'eema? ajida.

²³ Juanpa p'anauji Tachi Ak'ore pedee jarapari Isaíapa chonaarāweda p'ādade jara bik'a:

—Mi ni eujā pania wēe bide māik'aapa bia bi:

'O pi-ia oopatak'a poro waibia chei naaweda, māga pik'a p'ek'au k'achia oo amáati Tachi Waibia chei naaweda.' *(Is 40.3)*

²⁴ Ma fariseorāpa pēidap'edaarāpa ²⁵ Juanmaa iidijida:

—Pi Tachi Ak'orepa pēida-e pīrā eperāarā rey pamerā, Elia-e pīrā wa Tachi Ak'ore pedee jarapari-e pīrā, ¿k'āare-it'ee eperāarā poro chooparima? ajida.

²⁶ Juanpa māgaji:

—Mia parā poro choopari paniapa. Mamīda pāchi t'āide bida aji, awaraa eperā, parāpa k'awada-e p'ani. ²⁷ Māgi mi t'ēepai parāmaa jaratee

cheru. Iru mi k'āyaara waibiara bi. Mía iru chancla jida ēraik'araa bida aji, mi iru k'āyaara ek'ariara bairā.

28 Māga p'asaji Betania p'uurude Jordán to k'īraik'a eere, Juanpa poro choomaa badamāi.

Jesús Tachi Ak'ōrepä pëida eperāarā pari piumerā

29 Aí norema Juanpa unuk'āri Jesús ichi k'ait'a cheru, māgaji:

—¡Ak'ítí! Nāgí eperā oveja chak'ek'a bi, Tachi Ak'ōrepä pëida perā piumerā eperāarā pari. Nāgípa wēpapiit'ee eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata.

30 Nāgí eperāde mía pedee baji nāga jarak'āri: “Eperā mi t'ēepai cheru mi k'āyaara waibiara bi, iru mi t'oi naaweda bapachi perā.” **31** Aí naaweda mía pida k'awa-e baji iru Tachi Ak'ōrepä pëida tachi k'aripamerā. Mamída ma-it'ee mía eperāarā poro choo cheji; māgá Israel pidaarāpa iru k'awadamerā.

32 Māpai Juanpa jaraji ichia unuda:

—Mía Tachi Ak'ōre Jaure unuji iru īri palomak'a baai chek'āri. **33** Mía k'awa-e bak'aji iru Tachi Ak'ōre Warra. Mamída aí naaweda mi pëidapa eperāarā paniapa poro choomerā, mímamaa jaraji: “Pía unuit'eeda aji, mi Jaure baai cheru eperā īri, ichita iru ome bapariit'ee. Māgí eperāpa mi Jaure ba chepiit'eeda aji, eperāarā ome.” **34** Tachi Ak'ōrepä jaradak'a mía māga unuji. Maperāpi mía parāmaa jara bi: Nāgí Jesús, Tachi Ak'ōre Warra.

Jesús ome nipapatap'edaarā

35 Ai norema Juan Bautista waya mama baji chi k'ōp'āyoorā omeerā ome. **36** Jesús wāyaa wā unuk'āri, māgaji:

—Ak'ítí! Jāgita chi oveja chak'ek'a bi, Tachi Ak'ōrepa pëida.

37 Chi k'ōp'āyo omeerāpa māga ūridak'āri, Jesús t'ēe wājida. **38** Jesús āpítee p'irrabaik'āri, unuji ichi t'ēe cheruta māik'aapa māgaji:

—¿K'āata k'inia p'anima? aji.

Māgajida:

—*Rabuni* (jara k'inia bi Tachi Jarateepari), ¿pi, sāma baparima? ajida.

39 Jesupa p'anauji:

—Chétí k'awaadamerā.

Māgá wājida iru baparimaa māik'aapa ma ewate p'aneejida iru ome k'ewara las cuatro pada perā.

40 K'ōp'āyo abaapa Juan pedee ūrida māik'aapa Jesús t'ēe wāda Andrés paji. Iru Simón Pedro īpema paji. **41** Māgí Jesús ome bap'eda, ne-inaa awaraa ooi naaweda, isapai wāji chi īpema jiride. Unu atak'āri, māgaji:

—Mesías unujidada aji. (Māgí t'i jara k'inia bi Cristo, Tachi Ak'ōrepa pëida eperāarā rey pamerā.)

42 Māpai Andrepá chi īpema aneeji Jesumaa. Jesupa iru unuk'āri, māgaji:

—Pi Simón, Juan warra. Mamīda pi t'i jaradait'eeda aji, Cefas. (Māgí t'i griego pedeede jara k'inia bi Pedro.)

Jesupa Felipe Natanael ome jirit'erada

43 Ai norema Jesús wāji Galilea eujādee. Mama unuji eperā t'i jarapatap'edaa Felipe. Māpai māgaji:

—Mi ome nipaparíiji.

⁴⁴ Māgí Felipe, Andrés māik'aapa Pedro Bet-saida p'uurudepemaarā paji. ⁴⁵ Felipepa Natanael jirinaji māik'aapa unu atak'āri, māgaji:

—Unujidada aji, eperā Moisepa jarada Tachi Ak'ore Ūraa p'ādade. Māgí ichiaba Tachi Ak'ore pedee jarapataarāpa chonaarāweda āchi p'ādap'edaade jaradap'edaa. Māgí eperā José warra; t'ijarapata Jesús Nazaretdepema.

⁴⁶ Natanaelpa māgaji:

—¡Nazaretdepema! ¿Nazaret p'uurudeepa eperā pia uchiaik'ā? aji.

Felipepa māgaji:

—Wādáma aji, ak'ide.

⁴⁷ Jesupa Natanael ichi k'ait'a cheru unuk'āri, māgaji:

—Na Israel pida wāara t'āri pia bapari. Apida k'ūrak'aa.

⁴⁸ Natanaelpa Jesumaa iidiji:

—¿Sāga pia mi k'awa bima? aji.

Jesupa p'anauji:

—Felipepa pi atanai naaweda, mia pi unuji higuera k'arra ek'ari.

⁴⁹ Māpai Natanaelpa māgaji:

—Tachi Jarateepari, pi Tachi Ak'ore Warra. Pi Israel pidaarā Rey, chi cheit'ee bada.

⁵⁰ Jesupa māgaji:

—¿Ijāa bi-ek'ā aji, mia jarada perā pi unuji ma pak'uru ek'ari? Pia unuit'ee ne-inaa awara ma k'āyaara pi-iara. ⁵¹ Mia wāarata jararu. Parāpa undait'ee Tachi Ak'ore eujā ewaraa k'obi māik'aapa

angeleerā it'aa wāruta māik'aapa edaa cheruta mi,
chi Eperā Ak'õre Truadepema, k'aripade.

2

Caná p'uurude miak'āidak'āri, fiesta oodap'edaa

¹ Natanael ome pedeep'eda, k'āima õpeemaa miak'āipata fiesta oojida Caná p'uurude. Māgí p'uru Galilea eujāde bi. Jesús nawe mama baji. ² Jesús chi k'ōp'āyoorā ome ichiaba t'i pēijida chedamerā ma fiestade. ³ Mama p'anide vino jōdachi. Maperā Jesús nawepa māgaji:

—Vino jōdachida aji.

⁴ Māpai Jesupa māgaji:

—Nawe, ¿sāap'eda pia mimaa māga jara bima? aji. Waide ewari pa-eeta mia Ak'õre juu ak'ipimerā.

⁵ Māpai chi nawepa māgaji vino jedepataarāmaa:

—Óoti jōma irua jara bik'a.

⁶ Mama bainī p'anajida chok'o seis, māudee ooda. Judiorāpa māgee chok'o iru p'anapachida aide pania t'idait'ee. Māgá siidai āchi juu, biiri maa-e pirā net'aa Tachi Ak'õre Úraa p'ādade jaradak'a. Chok'o abaade cincuenta wa setenta litros araa-pachi. ⁷ Jesupa vino jedepataarāmaa māgaji:

—Paniapa na chok'o ipuruk'óoti.

Pania atanajida māik'aapa ma chok'o ipuruk'oojida. ⁸ Māpai Jesupa māgaji:

—Irá ma-āri joi atadapáde aji, māik'aapa teepáde aji, na fiesta chiparimaa.

Māga oojida. ⁹ Ma fiesta chiparipa pania vino padai bada tok'āri, k'awa-e pají sāmāik'aapa uchiaji ma vino. Ma vino jedepataarāpapai k'awajida,

āchia ma vino chok'odeepa joidap'edaa perā. Māgá top'eda, ma fiesta chiparipa chi īmik'īra miak'āit'ee bada t̄f ataji ¹⁰ māik'aapa māgaji:

—Fiesta oodak'āri, jōmaarāpa naapiara vino piara bīta jedepata. Maap'eda, waibia to p'anadap'eda, jedepata chi vino mak'iara pia-e bi. Mamīda pia ia nībijida aji, chi vino piara bīta īraweda todamerā.

¹¹ Māgí ooda Jesupa Galilea eujādepema Caná p'uurude paji irua naapiara ooda eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. Māga ook'āri, unupiji ichi wāara Tachi Ak'ōrepa pēida. Ma ooda unudak'āri, chi k'ōp'āyoorāpa audupiara irude ijāa p'aneejida.

¹² Ma t'ēepai Jesús wāji Capernaum p'uurudee chi nawe ome, chi īpemaarā ome māik'aapa chi k'ōp'āyoorā ome. K'āima chok'ara-ee mama p'anajida.

Jesupa ne-inaa netopataarā jērek'ooda Ak'ōre te waibiadeepa

(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³ Judiorā Pascua fiesta īrī pa wāda perā, Jesús wāji Jerusalendee. ¹⁴ Mama Tachi Ak'ōre te waibia āuk'idaa t'iak'au bide ununaji p'ak'a netopataarā, oveja netopataarā māik'aapa paloma netopataarā. Ichiabaunuji p'arat'a tau t'erabaipataarā mama su-ak'i p'ani. ¹⁵ Māga unuk'āri, Jesupa soo oo ataji māik'aapa ma jōmaweda taawaa jērek'ooji āchi p'ak'a, oveja ome. Ma p'arat'a tau t'erabaipataarā mesa eujāde sīa bat'ak'oop'eda, āchi p'arat'a eujāde p'ok'ooji ¹⁶ māik'aapa paloma netopataarāmaa māgaji:

—¡Pāchi net'aa atéeti namāik'aapa! ¡Mi Ak'õre te net'aa netopata tek'a papináati!

¹⁷ Jesupa māga oo bide chi k'ōp'āyoorāpa k'irāpajida Tachi Ak'õre Ūraa p'ādade jara bi:
'Mia pi te k'inia iru bapari perā, mi peet'aadait'ee.'

(Sal 61.1a)

¹⁸ Māpai judiorā poroorā, arii p'anadap'edaarāpa māgajida Jesumaa:

—Wāara Tachi Ak'õrepa nāga oopiru pirā pimaa,
¿k'āata ooit'eema ajida, taipa ijāadamerā wāara Ak'õrepa pi pēida?

¹⁹ Jesupa p'anauji:

—Na te t'eet'aaruta pīrā, ewari ōpeemaa mia waya baik'o biit'eeda aji.

²⁰ Māpai judiorāpa māgajida:

—Cuarenta y seis años mimiajizada ajida, na te oodait'ee. ¿T'EEP'EDA PIA ewari ōpeede baik'o biit'eek'ā? ajida.

²¹ Mamīda Jesupa "na te" ak'āri, jara k'inia baji ichi k'ap'ia. ²² Mapa aí t'ẽepai, iru piup'eda, chok'ai p'irabaik'āri, chi k'ōp'āyoorāpa k'irāpajida irua ma ewate jarada. Māpai wāara ijāajida Tachi Ak'õre Ūraa p'ādade jarada māik'aapa Jesupa jarada.

Jesupa jōmaarā t'āri k'awapari

²³ Jesús Jerusalende bide Pascua fiesta wāyaaru misa, eperāarā chok'araarāpa irude ijāajida, undak'āri irua ne-inaa oomaa bi eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. ²⁴ Mamīda Jesupa k'awaji wāara ijāada-e p'anajida, āchi t'āri pia k'awada perā. ²⁵ Faltak'aa paji apidaapa eperāarā k'īsia k'awaapidamerā irumaa, irua eperāarā t'āri k'awa bada perā.

3*Jesús Nicodemo ome*

¹ Bapachi fariseo t̄ijarapatap'edaa Nicodemo. Judiorā poro waibiarādepema paji. ² P'ārik'ua māgí eperā Jesumaa p'asiade wāji māik'aapa māgaji:

—Tachi Jarateepari, k'awa p'anida aji, Tachi Ak'ōrēpata pi pēida taimaa jarateede. Pia p'oyaa oo-e pak'ajida aji, nāgee ne-inaa pia pia ooparik'a, Tachi Ak'ore pi ome ba-e pada paara.

³ Jesupa māgaji:

—Mia wāarata jararu. Eperā waya t'o-e pīrā, p'oyaa ba-e pai Tachi Ak'ore jua ek'ari ichideerā ome.

⁴ Māpai Nicodemopa iidiji:

—Mamīda ḥsāga waya t'oyama aji, eperā chona bita? ¡P'oyaa t'īuk'aa chi nawe bide waya t'oit'ee!

⁵ Jesupa p'anauji:

—Mia wāarata jararu. Eperā paniapa t'o-e pīrā māik'aapa Tachi Ak'ore Jaurepa t'opi-e pīrā, p'oyaa ba-e pai Ak'ore jua ek'ari ichideerā ome.

⁶ Eperādeepa uchiapari eperā. Mamīda Tachi Ak'ore Jauredeepa uchiapari Tachi Ak'ōredeerā.

⁷ P'era pik'a banáaji mia jarada perā eperāarā waya t'odaipia bi. ⁸ Nāu p'uapari chi p'ua k'iniamaa. Pia ma nāu ūriru mīda, k'awak'aa sāmāik'aapa cheru wa sāmaa wā. Māga pik'a bi ichiaba eperā Tachi Ak'ore Jaurepa t'opida.

⁹ Māpai Nicodemopa waya iidiji:

—Mamīda ḥsāga māga payama? aji.

¹⁰ Jesupa p'anauji:

—Pi Israeldeepa uchiadap'edaarā jarateepari. ḥK'awa-e bik'ā aji, mia jara bi? ¹¹ Mia wāarata jararu.

Taipa jarapata ne-inaa k'awa p'aní māik'aapa unudap'edaa. Mamīda parāpa ijāadak'aa taipa jarapata. ¹² Parāpa ijāada-e p'aní pīrā mia na eujādepema ne-inaa jarak'āri, ¿sāga ijāadayama aji, mia it'ari pema ne-inaa jarak'āri?

¹³ 'Apida Ak'ōre eujādee wāda-e p'aní. Jōdee aba, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, Ak'ōre eujādeepa cheji. ¹⁴ Moisés eujā pania wēe bide Israel pidaarā ome nipak'āri, taama broncedee ooda pak'urude jiraji eperāarāpa māgí ak'idamerā. Māgá piuda-e paji. Māgá pik'a ichiaba chi Eperā Ak'ōre Truadepema pak'urude ichita jiradait'ee ¹⁵ eperāarāpa iru ak'idamerā. Māgá jōmaarāpa irude ijāapata ichita iru ome it'ari p'anapataadait'ee.

Tachi Ak'ōrepa eperāarā jōmaweda k'inia iru bapari

¹⁶ —Tachi Ak'ōrepa na p'ek'au eujādepemaarā audú k'inia iru bada perā, ichi warra apai iru bada pēiji piumerā eperāarā pari. Eperāpa iru Warrade ijāa bi pīrā, atua-e. Jai-idaak'āri, Ak'ōre eujāde banait'ee. ¹⁷ Tachi Ak'ōrepa ichi Warra pēi-e paji na p'ek'au eujādepemaarā atuapiit'ee. Jīp'a pēiji eperāarā o k'achiade wādap'edaadeepa k'ari pa atade atuanaadamerā.

¹⁸ 'Mapa Tachi Ak'ōrepa atuapi-e ichi Warrade ijāa bi. Mamīda atuapiit'ee chi ijāa-ee bi, māgipa ijāak'aa perā Tachi Ak'ōre Warra apai iru badade.

¹⁹ Chi īdaa pik'a bi cheji na p'ek'au eujādee. Mamīda eperāarā ūk'uruurāpa ma īdaa pik'a bi k'iniadak'aa paji, p'āriu pik'a bide p'anee k'inia p'anadap'edaa perā ne-inaa k'achia oodait'ee.

²⁰ Chi k'achia ooyaa beerāpa ma īdaa pik'a bi

unuamaa iru p'anapata. Iru k'awa k'iniadak'aa. Māga p'ani k'iniadak'aa perā irua unupimerā āchia ne-inaa k'achia oopata. ²¹ Jõdee chi oopataarāpa Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēidak'a, ma īdaa pik'a bi k'awa k'inia p'anapata. Māga p'anapata jōmaarāmaa k'awapi k'inia p'anadairā āchia ne-inaa pia oo p'ani Tachi Ak'ōrepa oopiparik'a.

Juan Bautistapa waya Jesude jarada

²² Ma t̄ēepai, Jesús chi k'ōp'āyoorā ome wājida Judea eujādee. Mama taarāji āchi ome, āchia eperāarā poro choodamerā. ²³ Juanpa ichiaba eperāarā poro choomaa bajī Enonde, Salim k'ait'a, mama paniara paraada perā. Mama eperāarā chepachida poro choopidait'ee. ²⁴ (Māga paji Herodepa Juan carcelde t̄ipit'aai naaweda.)

²⁵ Ewari aba Juan k'ōp'āyoorā aupedeema p'aneejida awaraa judío ome, eperāarā poro choopata k'ap'ia. ²⁶ Juanmaa chejida māik'aapa māgajida:

—Tachi Jarateepari, ma eperā pi ome bada Jordán to k'īraik'a eere māik'aapa pia jarada taimaa, māgipa eperāarā poro choomaa bida ajida. Ma awara jōmaarāta irumaa wā p'ani poro choopide.

²⁷ Māpai Juanpa p'anauji:

—Apidaapa māgee ne-inaa ooda-e pak'ajida aji, Tachi Ak'ōrepa oopi-e pada paara. ²⁸ Pāchia pia ūrijida mīa jarak'āri mī Tachi Ak'ōrepa pēida-e eperāarā rey pamerā. Iru pēi naaweda, Tachi Ak'ōrepa mī pēiji. ²⁹ K'īsiadáma nāgide. Miak'āidak'āri, wēra chi imik'īra wēra paru. Mamīda ma imik'īra k'ōp'āyo k'ait'a bainī beepari māik'aapa o-īadaipari ūrik'āri ma imik'īrapa jararu

chi wēramaa. Māga pik'a mi ma poro choomaa bi k'ōp'āyok'a bi. Maperāpi mi o-ña bi. ³⁰ Iru mi k'āyaara waibiara pait'ee eperāarā k'īrapite. Jōdee mi iru ek'ariara pait'ee.

Juan Bautistapa eperā it'ariipa chedade jarada

³¹ —Eperā it'ariipa cheda jōmaarā k'āyaara waibiara bi. Eperā na p'ek'au eujādepema na eujāde bapari perā, ichita jarapari na eujādepema ne-inaa. Jōdee chi it'ariipa cheda jōmaarā k'āyaara waibiara bi. ³² Irua jarapari ichia unuda māik'aapa ūrida it'ari, apidaapa ijāa k'iniada-e p'aní pijida irua jara bi. ³³ Mamīda eperāpa irua jara bi ijāak'āri, k'awa bi Tachi Ak'ōrepa ichita wāarata jarapari. ³⁴ Tachi Ak'ōrepa pēidapa jarapari Tachi Ak'ōre pedee, Ak'ōrepa ichi Jaure pēipari perā iru ome bapariimerā. ³⁵ Tachi Ak'ōrepa ichi Warra k'inia iru bapari. Ne-inaa jōmaweda iru jua ek'ari biji irua ak'imerā. ³⁶ Eperāpa iru Warrade wāara ijāak'āri, ichita bapariit'ee Tachi Ak'ōre ome. Mamīda eperāpa iru Warrade ijāa k'inia-e bi pīrā, Ak'ōre truaunu-e pait'ee. Tachi Ak'ōre ichita k'īrau bait'eeda aji, māgī eperā ome.

4

Jesús Samaria eujādepema wēra ome pedeeda

¹ Fariseorāpa ūrijida Jesupa Juan k'āyaara k'ōp'āyoora p'e wā māik'aapa eperāarā chok'araara poro choopachi. ²(Māga ūrijida Jesupa poro chook'aa paji mīda. Chi k'ōp'āyoorāpata poro choopachida.) ³ Jesupa māga k'awaa atak'āri, waya uchiaji Judea eujādeepa Galilea eujādee wāit'ee.

⁴ Ma wādade wāyaaji Samaria eujāde. ⁵ Māgá Jesús pacheji Sicar p'uurude. Māgí p'uuru Samaria eujāde bi. Chonaarāweda ma p'uuru Jacobpa ichi warra Josemaa eujā teeda k'ait'a baji. ⁶ Ma eujāde Jacob pozo baji. Ma che wādade ode cherupa Jesús īyapaa cheda perā, ma pozo ik'aawa su-ak'i beeji. Imat'ipa pa wā nipaji. ⁷⁻⁸ (Chi k'ōp'āyoorā p'uurudee wā p'anajida chik'o netode.) Māga nide Samariadepema wēra cheji ma pozodee pania joide. Māpai Jesupa māgaji irumaa:

—Mīmaa pania teepáde aji.

⁹ Mamīda judiorā, Samariadepemaarā ome pedeedak'aa pada perā, māgí wērapa māgaji:

—Mi Samaria eujādepemapi. ¿Sāap'eda pi, judío bīta mīmaa pania iidi cheruma? aji.

¹⁰ Jesupa p'anauji:

—Pia k'awada paara jōma Tachi Ak'ōrepoo oo k'inia bi eperāarā k'aripait'ee māik'aapa k'awada paara k'aipata pīmaa pania iidimaa bi, mīmaa iidik'aji teemerā pania eperāarā ichita chok'ai p'anapipari.

¹¹ Māpai māgí wērapa māgaji:

—Señor, na pozo nāpiā bīda aji. Pia ne-inaa wēe bi pania joi atait'ee. ¿Sāma māgee pania atayama? aji. ¹² Na pozo tachi chonaarāwedapema Jacobpa bēida. Irua na pozodepemata pania topachi, ichi warrarā ome māik'aapa chi ne-animalaarā ome. ¿Pi iru k'āyaara waibiara k'īsia bik'ā? aji.

¹³ Jesupa p'anauji:

—Eperāarāpa na pozodepema pania toruta waya opisiadaridait'eeda aji. ¹⁴ Mamīda mia

pania teerudepema todak'āri, waa opisiada-e pait'ee. Ma k'āyaara ara pania poatri uchiaparik'a eujādeepa, māga pik'a mia pania teeru uchiait'ee āra t'ārideepa māik'aapa ma k'aurepa k'awaadait'ee ichita p'anapataadait'ee Tachi Ak'ōre ome.

15 Māpai māgí wērapa māgaji:

—Señor, mi-it'ee teepáde aji, māgí pania, mi waa opisia-e pait'ee, ichiaba waa che-e pait'ee pania joide na pozode.

16 Jesupa p'anauji:

—Wāpáde aji, pichi imik'īra atade māik'aapa waya namaa chepáde aji.

17 Māgí wērapa p'anauji:

—Mi imik'īra wēe bida aji.

Jesupa māgaji:

—Wāarata jaraji imik'īra wēe bida ak'āri.

18 Imik'īraarā joisomaa iru badoo māik'aapa chi īrá iru bi pēre-e. Mapa wāarada aji, pia jara bi.

19 Māga ūrik'āri, ma wērapa māgaji:

—Señor, pia pedee jarada k'aurepa mia k'awaa wāda aji, pi Tachi Ak'ōre pedee jarapari. **20** Tai chonaarā nāgí eede it'aa t'ipachidada aji. Mamīda parā judiorāpa jarapata Jerusalende eperāarāpa it'aa t'ipataadaipia bi.

21 Māpai Jesupa māgaji:

—Wēra, mia jararu ijāaji. Ewari paruda aji, parāpa wāara it'aa t'ipataadait'ee Tachi Ak'ōremaa. Mamīda māga ooda-e pait'ee nāgí eede wa Jerusalende. **22** Parāpa it'aa t'ipata Tachi Ak'ōremaa. Mamīda iru pia k'awada-e p'ani. Jōdee tāipata iru pia k'awa p'ani, tai judiorā k'ap'ia pari irua

jara pëida perā sāga eperāarā o k'achiadeepa k'aripa atait'ee. ²³ Mamīda ewari pait'ee māik'aapa īraweda paru wāarata it'aa t'ipataarā Tachi Ak'ōremaa it'aa t'ipataadait'ee iru Jaure k'ap'ia pari, Tachi Ak'ōre wāara k'awapata perā. Tachi Ak'ōrepa māgeerā jiripari māgá ichimaa it'aa t'ipataadamerā. ²⁴ Tachi Ak'ōreta, Jaure. P'aareerā irumaa it'aa t'ipataadaipia bida aji, iru Jaure k'ap'ia pari, iru wāarata k'awapata perā.

²⁵ Māpai māgí wērapa māgaji:

—Mia k'awa bi Mesías (ichiaba t'ijarapata Cristo) cheit'eeda aji. Iru chek'āri, tachimaa ne-inaa jōmaata jarateeit'ee.

²⁶ Jesupa māgaji:

—Māgí mīda aji, pi ome pedeemaa bi.

²⁷ Māgá pedeemaa bide chi k'ōp'āyoorā pachejida. Āchi t'āridepai k'īsiajida: “¿Sāap'eda Jesús pedeemaa bi jā wēra ome?” Mamīda apidaapa iidida-e paji ma wērapa k'āata k'inia baji, maa-e pīrā k'āare-it'ee iru pedeemaa baji ma wēra ome. ²⁸ Māpai māgí wērapa ichi chok'o atabēip'eda, wāji p'uurudee māik'aapa jaranaji eperāarāmaa:

²⁹ —¡Ak'i chéti! Eperāpa mīmaa nepīrīji ne-inaa jōma mia oopari. ¿Māgí Mesia-epaama? aji.

³⁰ Māpai eperāarā wājida Jesumaa. ³¹ Māgá cherutade, Jesús k'ōp'āyoorāpa enenee jōnajida nek'omerā:

—Tachi Jarateepari, nek'ōji, ma-āri pijida.

³² Mamīda irua māgaji:

—Parāpa k'awada-e p'anida aji, chik'o mia iru bi k'oit'ee.

³³ Chi k'ōp'āyoorā āchi pitapai pedeepachida:

—¿Apidaapa chik'o aneejida-epaama? aji.

³⁴ Mamīda Jesupa māgaji:

—Mi-it'ee chik'o nāga pik'a bi: ooit'ee mi pēidapa k'inia bik'a māik'aapa aupait'ee mimia irua k'īsia iru bi mi-it'ee. ³⁵ ¿Parāpa jarapata-ek'ā? “Atane k'īmari falta bi ne-uuda ewadait'ee.” ¡Ak'īti parā ik'aawa! Unudait'ee ne-uuda chiwari nībi. Mapa ewadaipia bi. ³⁶ Ne-uuda ewaparipa ma ne-uuda ewak'āri, o-īadaipari p'arat'a jitai'ee perā ichi mimia pari. Māga pik'a mi, Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepari, o-īadaipari parāpa eperāarā p'e atadak'āri mide ijāapataadamerā, ma k'aurepa ichita p'anapataadait'ee perā Tachi Ak'ōre ome. Maperā chi ne-uupari chi ne-uu ewapari ome o-īa para beepari. ³⁷ Nāgí pedee eperāarāpa jarapata wāara bi. “Abaapa uupari māik'aapa awaraapa ewapari.” ³⁸ Mīa parā pēiji ne-uu ewanadamerā, parāpa uuda-e paji mīda. Awaraarā parā naa mimiajida eperāarāpa mide ijāadamerā. Maap'eda parāpa āra mimia aupajida.

³⁹ Samariadepemaarā chok'ara Jesude ijāajida māgí Samariadepema wērapa jarada perā:

—Jōma mīa ne-inaa ooda jarajida aji.

⁴⁰ Maperāpi ma Samariadepemaarā Jesumāi pachedak'āri, chupiria iidijida iru āchi ome beemerā. Mapa iru mama beeji k'āima omé.

⁴¹ Mama bide chok'araarāpa irua jarateeda ūridak'āri, ijāajida. ⁴² Māpai māirāpa māgí Samariadepema wēramaa māgajida:

—Irapí ijāada-edā ajida, pīa taimaa nepiriida k'aurepapai. Ichiaba ijāapata irua jarateeda ūridap'edaa perā. Maperāpi k'awa p'aní wāara

nāgí eperā cheji na p'ek'au eujādepemaarā o k'achiadeepa k'aripa atade.

Jesupa rey mimiapataarā poro waibia warra jipada

(Mt 8.5-13; Lc 7.1-10)

⁴³ K'āima omé wāyaap'eda, Jesús uchiaji Samaria eujādeepa māik'aapa wāji Galilea eujādee. ⁴⁴ Ichi ome nipapatap'edaarāpa k'īsiajida māpemaarāpa āchi auteebaida-e pai, ichia jarada perā Tachi Ak'ōre pedee jarapari p'uurudepemaarāpa iru waaweedak'aa. ⁴⁵ Mamīda Galileade panadak'āri, ma eujādepemaarāpa iru auteebaijida. Māirāpa irua ooda Jerusalende unujida, mama p'anadap'edaa perā Pascua fiesta oodait'ee.

⁴⁶ Jesús waya cheji Caná p'uurudee, ichia pania vino papidamāi. Maapai Capernaum p'uurude bapachi rey mimiapataarā poro waibia. Māgí warra k'ayaa bajii. ⁴⁷ Māgípa k'awaa atak'āri Jesús cheda Judea eujādeepa Galileadee, wāji iru ak'ide māik'aapa chupiria iidiji wāmerā ichi temaa ichi warra jipade, chi warra juak'aya bada perā. ⁴⁸ Māga ūrik'āri, Jesupa māgaji:

—Parāpa unuda-e pirā mia ooru ne-inaa eperārāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa, mide ijāadak'aa pait'eeda aji.

⁴⁹ Mamīda māgí poro waibiaapa māgaji:

—Tachi Waibia, chepáde aji, mi warra jai-idaai naaweda.

⁵⁰ Māpai Jesupa māgaji:

—Wāpáde aji, piichi temaa. Pi warra jipa beeit'eeda aji.

Ma eperāpa Jesupa jarada ijāaji māik'aapa wāji.
51 Ichi temaa wārude, ichi mimiapataarāpa unu chejida māik'aapa māgajida:

—Pi warra jipa beejida ajida.

52 Ichia iidik'āri chisāgí horade jipa beeji, p'anaujida:

—Nuweda la una k'iāmia tuu beejida ajida.

53 Chi ak'ōrepa k'awaji māgí hora paji Jesupa jarak'āri: “Pi warra jipa beeit'ee.” Mapa ichia māik'aapa ichi te pidaarāpa Jesude ijāajida.

54 Ma cheda omeede Judea eujādeepa Galilea eujādee, Jesupa ichiaba ooji ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa.

5

Betzatá pozode Jesupa chiwa bī jipada

1 Ma t'ēepai Jesús cheji Jerusalendee judiorā fiesta oode. **2** Jerusalén p'uuru murallade t'īupata aba Ovejaarā T'īupata apachida. Māgí k'ait'a baji eperāarā k'uipatamāi, hebreo pedeede t'ījarapata Betzatá. Māgí pozo wap'ira baji joisomaa tarimbak'a bīpa. Māgí wāk'a beeji te k'irupa. **3** Mama eujāde k'ayaa beerā chok'ara p'aneepachida: tau p'āriu beerā, nīk'anik'aa t'ia beerā māik'aapa chiwa beerā. [Nīpachida pania p'ērebai jira beerumaa. **4** Māga oopachida edaare angelpa pania p'ērebai jira beepik'āri, chi naa t'īuru aīde jipa beepachi perā.] **5** Mama baji eperā treinta y ocho años k'ayaa bada. **6** Jesupa iru mama jēra bī unuk'āri māik'aapa k'awaa atak'āri taarā weda ichi māgá che bapachi, irumaa iidiji:

—¿Jipa bee k'inia bik'ā? aji.

⁷ Chi k'ayaa bipa p'anauji:

—Eperā wē-edā aji, mi toida ata bimerā jā pozode pania p'erebai jira beek'āri. Mi t'ūdariit'ee pak'āri, awaraata mi naa t'ūdaiparida aji.

⁸ Māpai Jesupa māgaji:

—P'irabáiji! Pichi p'aru atáji māik'aapa wāji pichi temaa.

⁹ Aramata ma eperā jipa beeji. Bainī beep'eda māik'aapa ichi p'aru atap'eda, t'ia wāji. Mamīda īipata ewate pada perā, ¹⁰ arii p'anadap'edaa judiorā poro waibiarāpa chi jipa beedamaa māgajida:

—Idi tachi īipata ewate. Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bi īipata ewate mimia oodaik'araa bi. Jā p'aru pia ateeik'araa bida ajida.

¹¹ Māpai māgí eperāpa p'anauji:

—Mi jipadapa jarajida aji: “Pichi p'aru atáji māik'aapa wāji.”

¹² Āchia iidijida:

—K'aipata pimaa māga jarajima? ajida.

¹³ Mamīda ma k'ayaa badapa k'awa-e paji k'aipata ichi jipat'aada, Jesús tau atuat'aada perā t'ūk'āri eperāarā chok'ara see nībide.

¹⁴ Ma t'ēepai, Tachi Ak'ōre te waibiarade Jesupa ma eperā unuk'āri, irumaa māgaji:

—Ūrīji! Frá pi jipa bida aji. P'ek'au k'achia oo amāaji ne-inaa k'achiara p'asanaamerā.

¹⁵ Maap'eda māgí eperāpa judiorā poroorāmaa nepirinaji Jesupa ichi jipada. ¹⁶ īipata ewate Jesupa māgá jipapachi perā, judiorā poro waibiarāpa iru jiripachida peedait'ee.

17 Mam̄ida Jesupa p'anaupachi ichi īmiatee p'anadap'edaarāmaa:

—M̄i Ak'ōre ichita mimiapari māik'aapa īraweda mimiamaa bi. M̄i jida māgá mimiaparida aji.

18 Māga ūridak'āri, ma judiorāpa audupiara peet'aa k'inia p'anapachida, īipata ewate mimiapachi perā māik'aapa Tachi Ak'ōre ome auk'a b̄ida ada perā. Māga jaraji Tachi Ak'ōre ichi Ak'ōreda ak'āri.

Tachi Ak'ōre Warrapa oopari Tachi Ak'ōrepaooparik'a

19 Āchia īmiateeda ūrik'āri, Jesupa māgaji:

—M̄ia wāarata jararu. Tachi Ak'ōre Warrapa ne-inaa p'oyaa oo-edo aji, ichi kīradoopa. Ma k'āyaara irua unupari chi Ak'ōrepao b̄i māik'aapa auk'a oopari. Jōmaweda chi Ak'ōrepao b̄i ichiaba oopari chi Warrapa. **20** Māga b̄i chi Ak'ōrepao ichi Warra k'inia iru bapari perā. Mapa jōma ichia oo b̄i ak'ipipari chi Warramaa. Wāara na ewari ne-inaa pi-iara ak'ipiit'ee chi warramaa. Māga unudak'āri, parā p'era pik'a para beeit'ee.

21 Chi Ak'ōrepao piu beerā p'irabaipiparik'a ichita chok'ai p'anapataadamerā, chi Warrapa auk'a ichia k'inia bīrā p'irabaipiparida ajī, ichita chok'ai p'anapataadamerā. **22** Chi Ak'ōrepao jara-e chisāgí na p'ek'au eujādepemaarā ichita chok'ai p'anapataadait'ee māik'aapa chisāgí atuadait'ee. Ma-it'ee chi Warra pēiji. **23** K'inia baji jōmaarāpa ichi Warra waaweedamerā iru waaweeptak'a. Eperā iru Warra waawee-ee b̄ipa ichiaba waawee-e Tachi Ak'ōre, chi Warra pēida.

24 'Mia wāarata jararu. Tachi Ak'ōre Waibiapa mi pēiji. Mi pedee ūri bīpa māik'aapa irude ijāa bīpa it'aa wāit'eeda aji. Māgí eperā atua-e pait'ee. Irua ijāadak'āriipa ichita bapariit'ee Tachi Ak'ōre ome. **25** Mia wāarata jararu. Ewari pait'ee māik'aapa īraweda paru piu pik'a beerāpa ūridait'ee Tachi Ak'ōre Warra pedee. Chi ma pedee ijāarutaarā ichita p'anapataadait'ee Tachi Ak'ōre ome. **26** Tachi Ak'ōrepa eperāarā ichita chok'ai p'anapiparik'a, ichi Warra bīji auk'a oomerā. **27** Ma awara ichi Warra bīji ichik'a jōmaarā k'āyaara waibiara bamerā. Māgá irua jarai chisāgí eperāarā ichita chok'ai p'anapataadait'ee māik'aapa chisāgí atuadait'ee. Tachi Ak'ōrepa iru māga bīji iru Eperā Ak'ōre Truadepema perā. **28** P'era pik'a p'ananáati mia jararu ūridak'āri. Ewari cherude jōmaweda jāirade p'aniirāpa mi pedee ūridait'ee. **29** Chok'ai p'irabaidait'ee māik'aapa jāiradeepa uchiadait'ee. Ne-inaa pia oopatap'edaarā ichita p'anapataadait'ee Tachi Ak'ōre ome. Mamīda chi ne-inaa k'achia oopatap'edaarā atuadait'ee.

Jesús jōmaarā k'āyaara waibiara bi

30 —Mia ne-inaa p'oyaa oo-edo aji, michi k'īradoopa. Mia ūripari mi Ak'ōrepa jara bī māik'aapa irua jara bīk'a oopari. Mapa mia eperāarāpa oopata ak'īpari jarait'ee pia wa k'achia. Mia māga jarak'āri, wāarata jarapari, michia oo k'iniata oo k'iniak'aa perā. Jīp'a oo k'inia bī mi pēidapa k'inia bīk'a. **31** Michi k'īsiadoopapai na pedee jarada paara, māgara eperāarāpa wāarata jara-e bīda ak'ajida. **32** Mamīda awaraapa jara bī mi ichi Warra. Mia

k'awa bi irua ichita wāarata jarapari. ³³ Parāpa eperāarā pēidak'āri Juan Bautistamaa iidide, irua p'anauda wāarata paji. ³⁴ Mīa p'ua-e bida aji, eperāpa jarada. Mamīda māga jaraji parāpa k'irāpadamerā Juanpa jarada māik'aapa mīde ijāadamerā. Māgá mīa parā o k'achiadeepa k'aripa atai. ³⁵ Juan urua pik'a bapachi lamparak'a na p'ek'au eujā p'āriu pik'a bide. Maapai parā o-īa p'anapachida iru ome ma urua pik'a bide. ³⁶ Mamīda ne-inaa piara paraa Juanpa jarada k'āyaara. Mīa ne-inaa jōma oopari mī Ak'ōrepa k'īsia iru bik'a. Māga ook'āri, ak'ipipari wāara irua mī pēiji. ³⁷ Irua pida ak'ipidoo mī pēiji, parāpa jara p'ani mīda waide iru pedee ūridak'aa māik'aapa iru k'īra unudak'aa. ³⁸ Ma awara parāpa ak'ipipata iru pedee jara pēida wāara ijāadak'aa, irua pēidade ijāada-e p'anadairā. ³⁹ Parāpa Tachi Ak'ōre Ūraa p'āda pi-ia ak'ipata, ijāapata perā ma k'aurepa it'aa wādait'ee. Māgí ūraade mīdetā jara bi. ⁴⁰ Mamīda parāpa mīde ijāa k'iniada-e p'ani, mīa parā it'aa wāpimerā.

⁴¹ 'Mīa māga jara-e paji k'inia bairā eperāarāpa mī ak'īdamerā eperā t'āri piak'a. ⁴² Ma awara mīa parā k'awa bida aji. Wāara Tachi Ak'ōre k'inia iru p'anada-e. ⁴³ Mī chejida aji, mī Ak'ōre pari. Mamīda parāpa mī auteebaida-e paji. Jōdee awaraa eperā ichi k'inia cheru pirā, mata parāpa auteebaipata. ⁴⁴ ¿Sāga mīde ijāadayama? aji. Jiripata eperāarāpa parā ak'īdamerā judiorā pia beerāk'a, jiridai k'āyaara Tachi Ak'ōrepa parā ak'imerā ichideerāk'a. ¡Iru aupaita Ak'ōre Waibia! ⁴⁵ K'īsianáati mia parā imiateeit'ee mi

Ak'õre k'ĩrapite. Ma k'ãyaara Moisepa p'ãdapa parã ñimiateepari, ma ūraade ijää p'aní mõda. ⁴⁶ Parãpa wãara Moisepa p'ãda ijääadap'edaa paara, ichiaba mide ijääak'ajida, irua mide p'ãda perã. ⁴⁷ Mamõda wãara irua p'ãda ijääada-e p'anadairã, audupiara mi pedee ijääada-e pai.

6

*Jesupa eperãarã cinco mil nek'opida
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)*

¹ Ma t'ëepai, Jesúus wãji Galilea Lago k'ĩraik'a eeree. Mägí lago ichiaba t'ñjarapata Tiberias. ² Eperãarã chok'ara iru t'ëe nipapachida, irua k'ayaa beerã jipada perã mäik'aapa ãrapa unudap'edaa perã irua oo bi ne-inaa eperãarãpa p'oyaa oodak'aa ãchi juadoopa. ³ Mäpai Jesúus wãji ee nok'odee mäik'aapa su-ak'i banaji chi k'õp'ãyoorã ome. ⁴ Judiorã Pascua fiesta ïri pa baji. ⁵ Jesupa unuk'ãri ma eperãarã chok'ara ichi t'ëe che wãda, Felipemaa mägaji:

—¿Sãma chik'o netodait'eema aji, na eperãarã jõmaweda nek'odamerã?

⁶ Jesupa k'awa baji k'ãata ooit'ee. Mapa iidiji k'awaait'ee k'ãata p'anau Felipepa. ⁷ Felipepa p'anauji:

—Doscientos denariopa pida araa-e pak'aji, pan netodait'ee ma-ãri ma-ãria pida k'odamerã.

⁸ Mäpai Jesúus k'õp'ãyo Andrés, Simón Pedro ïpemapa mägaji:

⁹ —Nama bida aji, warra aba. Ichia iru bida aji, pan cebadadee ooda joisomaa mäik'aapa chik'o

omé. Mamīda, ¿k'āata araayama aji, na eperāarā see nībi-it'ee?

¹⁰ Jesupa p'anauji:

—Jaráti jōmaweda su-ak'i p'aneedamerā.

Mama p'ūajara jep'eda paraaji. Mama su-ak'i p'aneejida. Āchi imik'īraarā cinco mil paji.

¹¹ Jesupa ma pan jita atap'eda, it'aa t'īji gracias jarait'ee māik'aapa jōmaarāmaa jedepiji. Ichibaba māga ooji chik'o ome. ¹² Jōmaweda bi jāwaa p'aneedak'āri, Jesupa chi k'ōp'āyoorāmaa māgaji:

—Chi nībeeda p'e atadapáde aji, maarepida ārinaamerā.

¹³ Ārapa ipurujida k'oraa docena aba ma pan joisomaadeepa. ¹⁴ Eperāarāpa unudak'āri Jesupa oo bi ma ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa, jarapachida:

—Wāara nata Ak'ore pedee jarapari tachia ni p'anadap'edaa chemerā na p'ek'au eujādee. ¹⁵ Mamīda Jesupa k'awa bada perā ichi rey papi k'inia p'ani, ee nok'odee waya wāji, ituuba ba k'inia bada perā.

Jesús pania ūri t'ia nipada

(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

¹⁶ P'āriupodopa Jesús k'ōp'āyoorā lago idee chejida ¹⁷ māik'aapa barcode bataudap'eda, Capernaum p'uurudee wājida. P'āriudaik'āri, waide Jesús pache-e bají. ¹⁸ Māgá āchi ituuba wārutade p'usara t'o nībeeji, nāu golpe p'ua nībada perā. ¹⁹ Tok'esaa wā nidade kilometro joisomaa maa-e pīrā seis, unujida Jesús barco k'ait'a t'ia cheru pania ūri. Māpai āchi p'eradachida. ²⁰ Māpai irua māgaji:

—¡P'eranáati! ¡Mída! aji.

²¹ Āchia māga ūridak'āri, o-ña iru batau atajida. Taarā-ee panajida āchi wā nipadap'edaamaa.

Eperāarāpa Jesús jiridap'edaa

²² Ai norema eperāarā lago k'īraik'a eere p'anadap'edaarāpa k'awaajida Jesús k'ōp'āyoorā wādap'edaa barco mama badade. Ichiaba k'awaajida Jesús ãra ome wā-e pada. ²³ Māga nide barco pachejida Tiberias p'uurudeepa, Jesupa Ak'ōremaa gracias jarap'eda, eperāarāpa pan k'odap'edaa k'ait'a. ²⁴ Māgá eperāarāpa Jesús chi k'ōp'āyoorā ome mama unuda-e pak'āri, ma barcode bataudap'eda, Capernaum p'uurudee wājida iru jiride.

Eperā Jesude ijāa bi ichita chok'ai bapariit'ee

²⁵ Ma eperāarā lago k'īraik'a eere panadak'āri, Jesús ununajida māik'aapa iidijida:

—Tachi Jarateepari, ¿sāaweda pachejima? ajida.

²⁶ Jesupa māgaji:

—Mía wāarata jararu. Parāpa mi jiri nidada aji, mía parā bi jāwaa netawada perā, jiridai k'āyaara k'awaadait'ee mia ne-inaa pi-ia oopari eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. ²⁷ Mimianáati chik'o k'odait'ee aupai, māgee chik'o jōpari perā. Ma k'āyaara mimíati k'awaadamerā mi, chi ne-inaa jōk'aa. Mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema k'aurepata parā ichita p'anapataadai Tachi Ak'ōre ome. Irua ak'ipi bi mi pia ak'i bapari, iru juapa mia ook'āri ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa.

²⁸ Māpai arii p'anadap'edaarāpa Jesumaa iidi-jida:

—¿K'āata oodayama ajida, Tachi Ak'ōrepa tai pia ak'i pariimerā?

²⁹ Jesupa p'anauji:

—Tachi Ak'ōrepa k'inia bida aji, ijāadamerā eperā irua na eujādee pēidade.

³⁰ Māpai iidijida:

—¿K'āata pia ooit'eema ajida, taipa ijāadamerā pi Tachi Ak'ōrepa pēida? ¿K'āata pia taimaa ak'i piit'eema? ³¹ Eujā pania wēe bide tachi chonaarāpa it'ari pema chik'o maná, k'ojidada ajida, Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bīk'a:

Tachi Ak'ōrepa ārama a it'ari pema chik'o teeji nek'odamerā. ^(Ex 16.4)

³² Jesupa p'anauji:

—Mia wāarata jararu. Moisepa parāmaa māgí chik'o tee-e paji. Mi Ak'ōre it'ari pema pata chik'o jōmaweda teepari. Māgí chik'o chi pipiara bī-e paji. ³³ Chi pipiara bīta it'ari ipa cheji na p'ek'au eujādepemaarā chok'ai p'anapiit'ee ichita p'anapataadamerā.

³⁴ Āchia māgajida:

—Tai-it'ee māgí chik'ota teepariiji.

³⁵ Māpai Jesupa māgaji:

—Mīda aji, chi chik'o eperāarā ichita chok'ai p'anapipari. Eperā ewaa nek'oda jarapisia-e bīk'a māik'aapa chi ewaa ne-inaa toda opisia-e bīk'a, māga pīk'a eperā mīde ijāa bī o-ña bapariit'ee.

³⁶ Mamīda mia parāmaa et'ewa jaradak'a, parāpa mīde ijāada-e p'ani, mi unupata mīda. ³⁷ Jōmaweda eperāarā mi Ak'ōrepa mi jua ek'ari bida mīmaa chedait'ee. Chi cherutaarāmaa mia k'inia-edā a-e pait'ee. ³⁸ Mi it'ari ipa che-e paji ooit'ee michia

oo k'iniata. Ma k'āyaara cheji ooit'ee mi Ak'ōrepa k'inia bik'a. ³⁹ Ma-it'ee mi pēiji; jōmaweda mi jua ek'ari bidaarā ak'i bamerā apida atuanaamerā. Mägá Ak'ōre ewari waibia ewate āra chok'ai p'irabaidait'ee. ⁴⁰ Mi Ak'ōrepa k'inia bi jōmaweda ichi Warra k'awa p'anirā māik'aapa irude ijāa p'anirā it'aa wādamerā. Ak'ōre ewari waibia ewate miata māgiirā p'irabaipiit'ee.

⁴¹ Māpai judiorā poro waibiarāpa Jesús āpite pedee k'achia pedee p'aneejida irua jarada perā: "Mīda aji, chi chik'o it'ariipa cheda". ⁴² Maperā māgajida:

—¿Nāgi-ek'ā Jesús, José warra? Taipa k'awa p'anida ajida, chi ak'ōre māik'aapa chi nawe. ¿Sāgapi it'ariipa chejida a bima? ajida.

⁴³ Māpai Jesupa māgaji:

—¡Pedee k'achia pedee amáati! ⁴⁴ Mi Ak'ōrepa mi pēiji. Eperā apida mīmaa p'oyaa cheda-edā aji, irua anee-emāi. Ak'ōre ewari waibia ewate irua aneeda eperāarā mīa p'irabai atait'eeda aji. ⁴⁵ Ak'ōre pedee jarapataarāpa p'ādap'edaade jara bi: 'Tachi Ak'ōrepa eperāarāmaa ichi ūraa jarateeit'ee.'

(Is 54.13)

Mapa jōmaarāpa iru ūraa ūri p'anī māik'aapa k'awaa wāda mīmaa chedait'ee.

⁴⁶ 'Mīa māga jarak'āri, jara k'inia-e bi eperāarāpa Tachi Ak'ōre unupata. Eperā apidaapa Tachi Ak'ōre unuda-e p'ani. Irua it'ariipa pēidapapaita iru unupari. ⁴⁷ Mīa wāarata jararu. Eperāpa mīde ijāa bi it'aa wāit'ee. ⁴⁸ Mīda aji, chi chik'o eperāarā ichita chok'ai p'anapipari. ⁴⁹ Parā chonaarā eujā pania wēe bide wāyaadak'āri, maná k'ojidada aji.

Mamīda ma chik'opa ãra ichita chok'ai p'anapi-e paji, ai t'ëepai ãchi piudap'edaa perā. ⁵⁰ Mīa "chik'o" ak'ãri, jara k'inia bī chik'o it'ariipa cheda. Eperāpa mägí chik'o k'oru pírā, atua-e. ⁵¹ Mīda aji, ma chik'o it'ariipa cheda eperāarā chok'ai p'anapiit'ee. Chi nágí chik'o k'o bīpa ichita chok'ai bapariit'ee. Nágí chik'o mi k'ap'ia, mīa teeit'eeda aji, piumerā jõmaarā pari, ichita chok'ai p'anapataadamerā.

⁵² Mäga ūridak'ãri, judiorā aupedee para beeji:

—¿Sāga na eperāpa tachimaa ichi k'ap'ia k'opiit'eeema? ajida.

⁵³ Mäpai Jesupa mägaji:

—Mīa wāarata jararu. Parāpa Eperā Ak'ore Tru-adepema k'ap'ia k'oda-e pírā mäik'aapa iru waa toda-e pírā, it'aa wāda-e pai. ⁵⁴ Chi mi k'ap'ia k'o bīpa mäik'aapa mi waa to bīpa Ak'ore eujāde banait'ee. Ak'ore ewari waibia ewate miata iru chok'ai p'irabai atait'ee. ⁵⁵ Mapa mi k'ap'ata chi chik'o pipiara bida aji. Ichiaba mi waata chi ba pipiara bida aji. ⁵⁶ Chi mi k'ap'ia k'o bīpa, ichiaba mi waa to bīpa mi ome araa bapariit'eeda aji. ⁵⁷ Mi Ak'ore ichita chok'ai bapari; mi jida auk'a. Irua mi pëiji mi k'ap'ia k'opataarā ichita chok'ai p'anapimerā. ⁵⁸ Mīa jara bida aji, chik'o it'ariipa chedade. Nágí chik'o parā chonaarāpa *maná* k'odap'edaak'a bī-e. Ārapa *maná* k'ojida. Mamīda ma chik'opa ãra ichita chok'ai p'anapi-e paji, ai t'ëepai piudap'edaa perā. Jõdee chi nágí chik'o k'o bīpa ichita chok'ai bapariit'ee.

⁵⁹ Jesupa ma jõma jara aupada jarateeji Tachi Ak'õre Úraa jarateepata tede Capernaum p'uurude.

Jesupa jarada sāga eperāarā it'aa wādai

⁶⁰ Jesupa jarateemaa bī ūridak'āri, iru ome nipa-pataarāpa māgajida:

—Pia jara bī p'oyaa k'awada-edo ajida. ¿K'aipa ijāayama? ajida.

⁶¹ Jesupa k'awa bada perā ichi āpite māgá pedeemaa p'aní, iidiji:

—¿Na pedee parāpa k'achia ūri p'anik'ā? aji.

⁶² Māgara audupiara ijāada-e pai, parāpa Eperā Ak'õre Truadepema unuruta pírā it'aa wāru ichi badamaa. ⁶³ Tachi Ak'õre Jaurepa eperāarā ichita chok'ai p'anapipari. Tachi k'iradoopa apida ichita chok'ai p'anada-e pai. Mía jaradak'a parāpa mi k'ap'ia k'oruta pírā, pia jarait'eera, mide wāara ijāaruta pírā, Tachi Ak'õre Jaure cheit'ee parā ichita chok'ai p'anapide. ⁶⁴ Mamīda waide parā ūk'uru ijāada-e p'aní.

Jesupa māga jaraji ai naaweda k'awa bada perā k'airāpa ijāada-e p'aní māik'aapa k'aipa ichi traicionaait'ee. ⁶⁵ Ichiaba māgaji:

—Mapa mía parāmaa jaraji eperā apida mīmaa p'oyaa cheda-edo aji, mi Ak'õrepaa anee-e pírā.

⁶⁶ Maadamāiipa chok'ara Jesús ome nipa-dap'edaarāpa iru atabaibēijida. ⁶⁷ Māpai Jesupa iidiji chi k'ōp'āyoorā docemaa:

—¿Parā jida ichiaba wā k'inia p'anik'ā? aji.

⁶⁸ Simón Pedropaa p'anauji:

—Tachi Waibia, pik'a awaraa wē-e. Pi ūraa k'aurepa k'awa p'aní it'aa wādait'ee. ⁶⁹ Taipa pi de

ijāa p'anida ajida, māik'aapa k'awa p'anī pi chi k'achia wēe bapari, Tachi Ak'ōrepa pēida.

⁷⁰ Jesupa p'anauji:

—Mia parā doce weda jirit'erajida aji. Mamīda parādepema aba netuara eere bida aji.

⁷¹ Jesupa māga jarak'āri, jara k'inia baji Simón Iscariote warra Judapa ichi traicionaait'ee, chi k'ōp'āyoorā docedepema paji mīda.

7

Jesús īpemaarāpa irude ijāada-e padap'edaa

¹ Ma t'ēepai Jesús nipaji Galilea eujāde. Judea eujāde ba k'inia-e paji, judiorā poro waibiarāpa iru jiri p'anadap'edaa perā peepit'aadait'ee.

² Mamīda judiorā fiesta Rancho Oopata īri p'anadap'edaa perā, ³ Jesús īpemaarāpa māgajida:

—Nama beenaapáde ajida. Wāpáde ajida, Judea eujādee, arapemaarā pide ijāapataarāpa ichiaba pia ne-inaa oo bi ak'ídamerā. ⁴ Eperāpa ichia oo bi merak'aa ma oo bi k'awapi k'inia bi pirā. Mapa pia ne-inaa oo bi nama jōmaarāmaa ak'ipinapáde aji.

⁵ Māga jarajida chi īpemaarāpa pida ijāada-e p'anadap'edaa perā iru Tachi Ak'ōrepa pēida.

⁶ Māpai Jesupa māgaji:

—Ewari Tachi Ak'ōrepa awara bida ma-it'ee waide pa-e bida aji. Mamīda parā wā k'inia p'anadak'āri, wādaipia bi. ⁷ Na p'ek'au eujādepemaarāpa parā k'īra unuamaa iru p'anadak'aada aji. Mamīda mi k'īra unuamaa iru p'anapata, mia jarapari perā āchia k'achia oopata. ⁸ Wātī fiestadee. Mi wā-eda aji, waide mi ewari pa-e perā.

⁹ Māga jarap'eda, beeji Galilea eujāde.

Jesús fiesta Rancho Oopatade bada

¹⁰ Mamīda chi īpemaarā wādap'edaa t'ēepai, Jesús ichiaba wāji ma fiestadee. Mamīda awaraarā ome wā-e paji. Ituaba miru wāji, chi k'ōp'āyoorā ome.

¹¹ Māimisa judiorā fiestade p'anadap'edaarāpa Jesús jiripachida māik'aapa māgapachida:

—Sāma bīma apachida, jā esperā?

¹² Eperāarā chok'ara āchi pitapai osausawaa pedeepachida iru āpite. Ūk'uruurāpa māgapachida:

—Jā esperā t'āri pia bapari.

Mamīda awaraarāpa māgapachida:

—Jā esperāpa eperāarā k'ūramaa nipapari.

¹³ Mamīda judiorā poroorā waidoopa, jōmaarā taide apidaapa māga jarada-e paji.

¹⁴ Ma fiesta tomia esa-auk'a wāyaa wāde Jesús t'ūji Ak'ōre te waibiade māik'aapa jarateemaa beeji. ¹⁵ Arii p'anadap'edaa judiorā ak'ītrua para beeji māik'aapa iidijida:

—Sāgapí na eperāpa Tachi Ak'ōre Ūraa audú k'awa bīma ajida, estudia-e padata awaraarāk'a?

¹⁶ Jesupa p'anauji:

—Mīchi k'īsiadoopa jaratee-e bīda aji. Mia jaratee bī mi pēidapa jarateepi bik'a. ¹⁷ Eperāpa oo k'inia bī pīrā Tachi Ak'ōrepa oopi bik'a, ma eperāpa k'awaaít'ee mia wāara jarateemaa bī Ak'ōre Ūraa, maa-e pīrā wāara jarateemaa bī mīchi k'īsiadoopa. ¹⁸ Eperāpa ichi k'īsiadoopa jarateek'āri, māga oopari awaraarāpa ichi t'o p'anadamerā. Mamīda eperāpa jarateek'āri awaraarāpa Tachi Ak'ōre Ūraa pia ak'i p'anapataadamerā, māgipa

wāarata jarateepari. Seewa jarak'aa māik'aapa eperāarā k'ūrak'aa.

19 'Moisepa parā chonaarāmaa Ak'ōre Ūraa p'ā teeji. ¿Wāara-ek'ā? Mamīda apidaapa ichita oodak'aa ma ūraade jara bīk'a. ¿Sāap'eda parāpa mi peet'aa k'inia p'anima? aji.

20 Arii p'anadap'edaarāpa māgajida:
—¿Netuara pi k'ap'iade merātia bi-ek'ā? ajida.
¿K'aipa pi jīri bīma ajida, peet'aait'ee?

21 Jesupa māgaji:
—Parāpa ijāa p'aní ñipata ewate mimiadaik'araa bīda aji, Moisepa p'ādade māga jara bairā. Mapa parā jōmaweda p'era pik'a para baji, ñipata ewate mia ook'āri ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. **22** Mamīda ñipata ewate parāpa paara ne-inaa oopata. Pāchi imik'īra warrarā k'ap'iade tauchaa bīpata. Māga oopata Moisepa jarada perā māga oodamerā. (Wāara Moisepa naapiara māga oopi-e paji. Iru t'oi naaweda, parā chonaarāpa māga oopachida.) **23** Ñipata ewate parāpa māga oopata, oo k'inia p'anadairā Moisepa p'ādade jara bīk'a. Māga bita, ¿sāap'eda k'īrau p'anima aji, ñipata ewate mia eperā jipada perā?
24 Mia oo bi ñripai ak'ināati jaradait'ee pia wa k'achia. Ak'ítí Tachi Ak'ōrepa mi ak'iparik'a, iru-apai jarapii perā chisāgí pia māik'aapa chisāgí k'achia.

Jesús it'ariipa pēida

25 Maapai Jerusalén p'uurudepemaarāpa iidi para beeji:

—¿Nāgí eperā-ek'ā ajida, tachi poroorāpa jirimaa p'aní peet'aadait'ee? ²⁶ Jāma jōmaarā taide pedeemaa bi. Mamīda apidaapa jarada-e p'aní iru pedeenaamerā. ¿Tachi poroorāpa ijāa p'anik'ā na eperā Mesías, Tachi Ak'ōrepa pēida tachi k'aripamerā? ²⁷ Taipa k'awa p'aní sāmapema na eperā. Mamīda Mesías chek'āri, apidaapa k'awada-e pait'ee iru sāmapema.

²⁸ Māimisa Tachi Ak'ōre te waibiade Jesupa jara-teemaa baji. Māirā pedee ūrik'āri, Jesupa golpe māgaji:

—Wāara parāpa mi k'awa p'aní māik'aapa k'awa p'aní mi sāmapema. Mamīda mīchi k'īradoopa che-e bīda aji. Abaapa mi pēiji. Māgí wāara bapari. Mamīda parāpa iru k'awada-e p'aní. ²⁹ Jōdee mia iru k'awa bi, iru baparimāiipa cheda perā. Iruata mi pēijida aji.

³⁰ Māga ūridak'āri, Jesús jita atadait'ee paji. Mamīda p'oyaada-e paji, at'āri iru ewarimaa pa-e bada perā. ³¹ Māga baji mīda judiorā poroorā ome, eperāarā chok'ara Jesude ijāajida māik'aapa māgapachida:

—Mesías chek'āri, ¿ne-inaa piara ooik'ā ajida, na eperāpa oo bi k'āyara?

Fariseorāpa Jesús jita ata k'inia p'anadap'edaa

³² Fariseorāpa ūrijida eperāarā māgá pedee p'aní. Mapa ma fariseorāpa p'aareerā poroorā ome pēijida Tachi Ak'ōre te waibia jīapataarā Jesús jita atadamerā. ³³ Mamīda Jesupa māgaji:

—Mi parā ome mak'īara taarā-edā aji. Ma t'ēepai mi waya wāit'ee mi pēida baparimaa. ³⁴ Parāpa mi

jiridayada aji. Mamīda mī unuda-e pait'ee, p'oyaa wādak'aa perā mī wāit'ee bīmaa.

35 Māpai judiorā poroorā pedee para beeji:

—¿Sāmapi wāit'eema ajida na eperā, tachia p'oyaa unuda-e pait'ee? ¿Tok'esaa wāit'ee-epaa jarateede judiorāmaa, k'īra tewaraarā p'uurudepemaarāmaa, maa-e pīrā judio-eerāmaa?
36 ¿K'āata jara k'inia bīma ajida, irua jarak'āri: “Parāpa mī jiridait'ee. Mamīda mī unuda-e pait'ee, p'oyaa wādak'aa perā mī wāit'ee bīmaa”?

Ak'ōre Jaurepa eperāarā chok'ai p'anapipari

37 Fiesta Rancho Oopata jō wāda ewate, ma ewari waibīara paji. Ma ewate Jesús bainī beeji māik'aapa golpe pedeeji:

—Apida opisia bī pīrā, mīmaa chepáde aji, tode.

38 Chi mide ijāa bī bait'ee Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bīk'a:

‘Eperā t'ārideepa to chak'ek'a jīchooyada aji, paniapa eperāarā chok'ai p'anapiparik'a.’ (*Is 55.1*)

39 Ma pedee “paniapa eperāarā chok'ai p'anapiparida” ak'āri, Jesupa jara k'inia baji Tachi Ak'ōre Jaure, māgí pēiit'ee bada perā irude ijāapataarāmaa. Mamīda Jesupa māga jarak'āri, waide Ak'ōre Jaure pēi-e paji, ichi waide it'aa wā-e bada perā.

Eperāarā k'īsia awara-awaraadaidap'edaa

40 Ma pedee ūridak'āri, eperāarā ūk'uruurāpa māgapachida:

—Wāara, na eperā Ak'ōre pedee jarapari.

41 Awaraarāpa māgapachida:

—Na Mesías, Tachi Ak'õrepa pëida eperāarā rey pamerā.

Mamīda awaraarāpa māgapachida:

—Māga-epi. ¿Sāga Mesías adaima? Iru Galilea eujādepema. Galilea eujādeepa Mesías uchia-e pait'ee. ⁴² ¿Tachi Ak'õre Úraa p'ādade jara bi-ek'ā ajida, Mesías uchiait'ee Rey David ēreerādeepa māik'aapa t'oit'ee Belén p'uurude Rey David t'odamāi?

⁴³ Mapa eperāarā k'īsia awara-awaraadachida. Ūk'uruurāpa ijāajida Jesús Tachi Ak'õrepa pëida; ūk'uru ijāadak'aa paji. ⁴⁴ Māirāpa Jesús jita ata k'inia p'anajida. Mamīda apidaapa p'oyaa ooda-e paji.

Judiorā poroorāpa Jesude ijāada-e p'anadap'edaa

⁴⁵ Māpai Tachi Ak'õre te waibia jīapataarā āchi pëidap'edaarāmaa chejida. Pachedak'āri, fariseorāpa māik'aapa p'aareerā poroorāpa iidijida:

—¿Sāap'eda Jesús aneeda-e pajima? ajida.

⁴⁶ Ma Ak'õre te waibia jīapataarāpa p'anaujida:

—¡Eperā apida pedeeda-edá ajida, māgí eperāk'a!

⁴⁷ Māpai fariseorāpa māgajida:

—¿Parāpa pida irumaa k'ūrapijidak'ā? ajida.

⁴⁸ ¿Sāma tachi poroorāpa maa-e pírā tai fariseorāpa irude ijāa p'anima? ajida. ¡Māga oodak'aa! ⁴⁹ Jā eperāarāpa k'awadak'aa Tachi Ak'õrepa Moisemaa ūraa p'āpida, irude ijāadak'aa perā. Mapa Ak'õrepa āra k'achia ooit'ee.

⁵⁰ Māpai fariseo Jesumaa naaweda wā bada, Nicodemopa māgají:

⁵¹ —¿Tachi Ak'õre Úraa p'ādade nāga jara bi-ek'ā? aji. Úridaipia bi eperāpa jara bi māik'aapa

k'awaadaipia bī irua oo bī, jaradai naaweda ma eperā pia wa k'achia.

52 Āchia p'anaujida:

—¿Pī jida ichiaba Galilea eujādepemak'ā? ajida. Tachi Ak'ōre Ūraa p'āda pia léeji. Māga ooru pīrā, k'awaait'ee Tachi Ak'ōre pedee jarapataarā Galilea eujādeepa uchiadak'aa.

53 [Māpai jōmaweda wājida āchi te chaa.

8

1 Mamīda Jesús wāji Olivo Eedee. **2** Ai norema tap'eda, waya cheji Tachi Ak'ōre te waibīadee. Mama pachek'āri, eperāarā chok'ara chejida irumaa. Mapa iru su-ak'i beeji māik'aapa jarateemaa beeji.

Wēra chi k'ima-ee ome k'āida

3 Moisepa p'āda jarateepataarāpa fariseorā ome aneejida wēra unu atadap'edaa p'ek'au oomaa bī. Eperāarā taide ata bijida **4** māik'aapa Jesumaa māgajida:

—Tachi Jarateepari, taipa na wēra miak'āi bīta unujidada ajida, awaraa ome nībi. **5** Ak'ōre Ūraa p'ādade Moisepa jaraji nāgee wēraarā māupa bat'a peet'aadamerā. Mamīda taipa k'awaa k'inia p'ani ¿pīa k'āata jara bī?

6 Āchia māga iidijida Jesupa Moisepa p'āda merai jīak'aapa. Māgá īmiateek'ajida. Mamīda Jesupa made t'īupi-e paji. Edaa ījaabaip'eda, p'āmaa beeji yooro p'orade ichi juu k'īpa. **7** Māpai āchia iidi jōnide Jesús jīp'a su-ak'i beeji māik'aapa māgaji:

—Naapiara ichimaa māupa bat'apáde aji, parādepema chi p'ek'au k'achia wēe bīpa.

⁸ Maap'eda waya edaa ūjaabaip'eda, yooro p'orade waya p'āmaa beeji ichi jua k'īpa. ⁹ Māgí pedee ūridak'āri, jōmweda aba-abaa uchia wādapa erreudachida. Naapiara wājida chonaarā, maap'eda apemaarā. Jesús ituaba beeji māgí wēra ome. ¹⁰ Mapa Jesús jīp'a su-ak'i beep'eda, irumaa iidiji:

—¿Sāma p'anima? aji. ¿Apidaapa pi pee k'iniada-e pajik'ā? aji.

¹¹ Ma wērapa māgaji:

—Apidaapa, Tachi Waibia.

Jesupa māgaji:

—Mia pida pi pee k'inia-edá aji. Frá wāpáde aji, māik'aapa ūraweda p'ek'au k'achia oo amáaji.]

Jesús ūdaa pik'a bi na p'ek'au eujādepemaarā-it'ee

¹² Māpai Jesupa waya jarateemaa beeji eperārāmaa:

—Mida aji, ūdaa pik'a bi na p'ek'au eujādepemaarā-it'ee, mia āramaa Tachi Ak'ōre o ak'ipipari perā. Mide ijāa bi p'āriu pik'a bide nipa-e pait'ee, Tachi Ak'ōre k'awa-ee. Ma k'āyaara ichita chok'ai bapariit'ee, ūdaa pik'a bide Tachi Ak'ōre ode nipapari perā.

¹³ Māpai fariseorāpa irumaa māgajida:

—Pichi k'īsiadoopa māgí pedee jaramaa bida ajida. Awaraa wē-e perā auk'a jarait'ee, pari pi pedeemaa bida ajida.

¹⁴ Jesupa p'anauji:

—Mi pedeek'āri, wāarata jarapari. Mia k'awa bida aji, sāmāik'aapa cheda māik'aapa sāmaa wāit'ee. Jōdee parāpa māga k'awada-e p'ani. ¹⁵ Awaraarāpa

oo p'ani ūripai ak'ipata jaradait'ee pia wa k'achia. Jõdee mia mägá ak'i-epi. ¹⁶ Mamïda eperäpa oo bi ak'ik'äri, mia jararu pírã pia wa k'achia, wääarata jarait'ee, mi pëidapa mi k'aripapari perä. Michi itu-abapa eperäaräpa oopata mägá ak'ik'aa. ¹⁷ Pächi ūraa p'ädade jara bi eperä omeeräpa ne-inaa unudap'edaa auk'a jaradak'äri, ma jarada wääara. Auk'a bi mi ome. ¹⁸ Michia oo bi jarapari mäik'aapa mi Ak'õre, mi pëidapa, auk'a jarapari.

¹⁹ Mäpai ãchia iidijida:

—¿Säma bima ajida, pi Ak'õre?

Jesupa p'anauji:

—Paräpa mi wääara k'awada-edo aji. Mi Ak'õre jida wääara k'awada-e. Mi wääara k'awa p'anadap'edaa paara, mi Ak'õre jida wääara k'awa p'anak'ajidada aji.

²⁰ Jesupa mäga jaraji, Tachi Ak'õre te waibiale primisia iapatamäi jaratee bi misa. Eperäärä chok'ara mama wäyaa wäjida mäida, apidaapa iru jitada-e paji irua jarateeda k'aurepa, ewari Tachi Ak'õrepa awara bida ma-it'ee waide pa-e bada perä.

Jesupa ichi wäit'ee bimaa p'oyaa wäda-edo ada

²¹ Mäpai waya Jesupa mägaji:

—Mi ãyaa wäit'eedo aji. Paräpa mi jiridait'ee. Mamïda mi unuda-e pait'ee. Atuadait'ee pächia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. Mapa mi wäit'ee bimaa parä p'oyaa wäda-edo aji.

²² Mäga ūridak'äri, judiorä poroorä pedee para beeji:

—Tachi p'oyaa wäda-edo a bi, iru wäit'ee bimaa. ¿Ichi juadoopa piut'ee-epaama? aji.

23 Māpai Jesupa āchimaa māgaji:

—Parā ek'aripemaarāda aji. Mamīda mi it'aripema. Parā na p'ek'au eujādepema. Mamīda mi na p'ek'au eujādepema-e. **24** Mapa mia jaraji parā atuadait'ee pāchia p'ek'au k'achia oopata k'aurepa. Wāara māgá atuadait'eeda aji, ijāada-e p'aní pirā Mīta jōmaarā Ak'õre Waibia. Mia aupaita eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata wēpapii.

25 Māpai irumaa iidijida:

—Pi, ¿k'aima? ajida.

Jesupa p'anauji:

—Mi chedak'āriipa, parāmaa māga jaraparida aji. **26** Mia unupari pāchia ne-inaa k'achia oopata māik'aapa pedee chok'araapa parā imiateek'aji. Mamīda māga oo-e pait'ee. Jīp'a jarait'ee mi pēidapa jarapi bik'a na p'ek'au eujādepemaarāmaa. Irua ichita wāarata jaraparida aji.

27 Mamīda āchia k'awada-e paji, Jesupa jarak'āri ichi Tachi Ak'õrepa pēida. **28** Mapa Jesupa māgaji:

—Parāpa Eperā Ak'õre Truadepema kurusode jiradak'āri peedait'ee, k'awaadait'ee Mīta Tachi Ak'õrepa pēida. Ma awara k'awaadait'ee mia ne-inaa jōma oopari irua oopi bik'a māik'aapa jōma jarapari irua jarapi bik'a. **29** Mi pēida na p'ek'au eujādee mi ome baparida aji. Mi ituuba atabēi-epi, irua k'inia bik'a oopari perā.

30 Jesupa māga jarak'āri, eperāarā chok'ara irude ijāajida.

Abrahamdeepa uchiadap'edaada ap-atap'edaarā

31 Māpai Jesupa judiorā irude ijāadap'edaarāmaa māgaji:

—Parāpa oo p'ani pīrā mia ūraa bik'a, wāara mi k'ōp'āyoorā. ³² Māga ooruta pīrā, k'awaadait'ee Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēida māik'aapa ma k'aurepa waa esclavoorā p'anada-e pait'eeda aji.

³³ Āchia p'anaujida:

—Tai Abrahamdeepa uchiadap'edaarā. Mapa tai esclavoorā-epi. Apidaa jua ek'ari p'anadak'aa. Tachi Ak'ōre juadepai p'anapata. ¿Sāap'eda taimaa jara cheruma ajida, waa esclavoorā p'anada-e pait'ee?

³⁴ Jesupa p'anauji:

—Mia wāarata jararu. Jōmaweda p'ek'au k'achia oopataarā esclavoorāk'a p'anida aji, p'ek'au k'achia jua ek'ari p'anapata perā. ³⁵ K'īsiadáma nāgide. Esclavo ichita ba-e chipari tede. Jōdee ma te chipari warra ichita bapari ma tede, ichi ak'ōrede perā. ³⁶ Mapa Tachi Ak'ōre Warrapa parā p'ek'au k'achia jua ek'ariipa uchia ataru pīrā, wāara uchiadait'ee. ³⁷ Mia k'awa bi parā Abrahamdeepa uchiadap'edaarā. Mamīda mi peet'aa k'inia p'ani, mi ūraa wāara ijāa k'iniade p'anadairā. ³⁸ Mia jaraparida aji, mi Ak'ōrepa mimaa ak'ipida. Jōdee parāpa oopata pāchi ak'ōrepa jarateedak'a.

³⁹ Māpai āchia māgajida:

—;Tai ak'ōre Abrahamda! ajida.

Mamīda Jesupa p'anauji:

—Parā wāara Abraham warrarā pada paara, irua oodak'a ook'ajidada aji. ⁴⁰ Mamīda māga ooda-e p'ani. Mia parāmaa Tachi Ak'ōre wāarata jaraji, irua mimaa māga jarada perā. Mamīda ūrā parāpa mi peet'aa k'inia p'ani. Abrahampa māga

oo-e paji Ak'õre pedee jarapataarã ome. ⁴¹ Parãpa ne-inaa k'achia oomaa p'anida aji, pãchi ak'õrepa ooparik'a.

Ãchia mägajida:

—¡Tai awaraa ak'õredeepa uchiada-e pajida! ajida. ¡Ak'õre abapaita iru p'anida! ajida. ¡Mägi Tachi Ak'õre!

⁴² Jesupa p'anauji:

—Tachi Ak'õre wãara parã ak'õre pada paara, mi k'inia iru p'anak'ajidada aji, mi Tachi Ak'õremäipi cheda perã. Mapa mi nama bi. Michi k'iradoopa nama che-e paji. Tachi Ak'õrepata mi pëiji.

⁴³ ¿Parãpa mia jaratee bi at'ãri k'awada-e p'anik'ã? Parãpa mi ūraa ūri k'iniada-e p'ani. Maperäpi mia jara bi k'awada-e p'ani. ⁴⁴ Parã ak'õre Netuara Poro Waibia. Ichideerã perã ichia oopi k'iniata oo k'inia p'ani. Na eujã beedak'ãriipa ichia eperãarã peeyaa bapari. Ma awara ne-inaa wãara unuamaa iru bapari, wãarata k'awak'aa perã. Seewa jarapari wãarak'a; mäga bapari. Ichi seewa-idaa beerã ak'õre, seewa-idaa bapari perã. ⁴⁵ Mamïda mia Tachi Ak'õre wãarata jarak'ãri, parãpa mi pedee ijäädak'aa. ⁴⁶ ¿K'aipa ak'ipii mia p'ek'au k'achia aba pida ooda? ¡Mäga p'oysaa ooda-e! Mäga bita, mia wãarata jarak'ãri, ¿parãpa sãap'eda mi pedee ijäädema? ⁴⁷ Tachi Ak'õredeeräpa iru ūraa ūri k'inia p'anapata. Mamïda parã Ak'õredeerä-e p'anadairã, iru ūraa ūri k'iniadak'aada aji.

Abraham t'oi naaweda, Jesús bapachi

⁴⁸ Mäpai judiorã porooräpa Jesumaa mägajida:

—¿Pi Samariadepema-ek'ã? ajida. Ma awara pichi k'ap'iade netuara merätia bida ajida.

49 Jesupa p'anauji:

—Mí k'ap'iade netuara wēe bida aji. Ma k'āyaara mí mi Ak'ōre waawee bapari. Mamīda parāpa mí waaweedak'aa. **50** Mía jiri-e bí eperāarāpa mí t'o p'anadamerā, mí Ak'ōrepa māga k'inia bí mīda. Iruata ak'i bí parāpa oopata māik'aapa jarait'ee pia wa k'achia. **51** Mía wāarata jararu. Eperāpa mí ūraa ūrip'eda, ooru pirā ma ūraade jara bik'a, piu-e pait'eeda aji.

52 Māpai ma judiorāpa māgajida:

—Írapí k'awa p'aní wāara pí k'ap'iade netuara merātia bí! Abraham māik'aapa Tachi Ak'ōre pedee jarapataarā jōmaweda piujida. Mamīda pia jara bí pí ūraa jara bik'a oopari piu-e pait'ee. **53** Māgara, ¿pi waibiara bik'ā tai chonaarāwedapema piuda Abraham k'āyaara? ¿Waibiara bik'ā Tachi Ak'ōre pedee jarapataarā piudap'edaa k'āyaara? ¿K'āata k'inia bima ajida, taipa k'īsiadamerā píde?

54 Jesupa p'anauji:

—Mía jarada paara mí waibiara bí awaraarā k'āyaara, pari māga jarak'aji. Mamīda mí Ak'ōrépata māga jarapari. Māgí Ak'ōre parāpa “Tachi Ak'ōre” apata. **55** Mamīda parāpa Tachi Ak'ōre k'awada-e p'aní. Jōdee mía iru wāara k'awa bí. Mía iru k'awa-e bida ada paara, seewa-idaa bak'aji parā jīak'a. Mamīda māga-e. Mía wāara iru k'awa bí māik'aapa oopari irua jara bik'a. **56** Pāchi chonaarāwedapema Abraham o-īadachi mí na eujādee cheda unuit'ee bada perā. Wāara māgaunuji māik'aapa o-īa bee-jida aji.

57 Māpai āchia māgajida Jesumaa:

—Pi waide cincuenta años wẽe bi. Māga bita,
¿Abraham unujida a bik'ā? ajida.

⁵⁸ Jesupa p'anauji:

—Mia wāarata jararu. Abraham t'oi naaweda,
Mita bapachida aji.

⁵⁹ Māga ūridak'āri, āchia māu p'e atajida
bat'adait'ee Jesumaa, ichi Tachi Ak'ōreda ada
perā. Mamīda Jesús mirudachi māik'aapa Ak'ōre te
waibiadeepa uchiadachi.

9

Jesupa tau p'āriu bada jipada

¹ Maap'eda Jesús awara āi wā nide unuji eperā
tau p'āriu bi ichi t'oru weda. ² Ma eperā unudak'āri,
Jesús ome nipapataarāpa iidijida:

—Tachi Jarateepari, ¿k'āare k'aurepata na eperā
tau p'āriu t'ojima? ajida. ¿Ichia p'ek'au k'achia
oopata k'aurepa pajik'ā ajida, maa-e pirā chi
ak'ōreerāpa p'ek'au k'achia oopata k'aurepa?

³ Jesupa p'anauji:

—Ichi k'aurepa-epi; ichiaba ichi ak'ōreerā
k'aurepa-epi. Tachi Ak'ōrepa māga t'opiji
eperāarāpa ak'idamerā iruata ne-inaa pia ooi
ma eperā k'ap'iade. ⁴ Astaawa tachia oodaipia bi
mī pēidapa oopi bik'a, p'ārik'ua pak'āri, apidaapa
māga p'oyaa oodak'aa perā. ⁵ Mi na p'ek'au eujāde
bi misa, īdaa pik'a bi na eujādepemaarā-it'ee.

⁶ Māga jarap'eda, Jesupa eujāde idut'aaji
māik'aapa yooro p'ora ome p'oirat'aap'eda, tau
p'āriu bi taude p'urut'aaji. ⁷ Māpai māgaji:

—Wāpáde aji, pichi tau siide pania t'ipata Siloé
apatamaa. (Siloé jara k'inia bi "Pēida".)

Māpai tau p'āriu bī wāji ichi tau sīide. Āpitēe chek'āri, pia unu beeji. ⁸ T'ēepai ma eperā k'ait'a p'anadap'edaarāpa māik'aapa iru ne-iidimaa unudap'edaarāpa māgapachida:

—¿Nāgí chi ne-inaa iidimaa su-ak'i bapariida-ek'ā? apachida.

⁹ Ūk'uruurāpa māgapachida:

—Jā ichipi.

Awaraarāpa māgapachida:

—Jā iru-epi, iru k'īra papaa bī mīda.

Mamīda ichia p'anauji:

—Mipi.

¹⁰ Māpai iidijida:

—¿Sāga īrá pia unu bīma? ajida.

¹¹ Ichia p'anauji:

—Eperā t'ījarapata Jesupa iduba yooro p'ora ome p'oirap'eda, mi taude p'urut'aajida aji, māik'aapa māgaji: "Wāji pīchi tau sīide pania t'ipata Siloé apatamaa." Aramāgá mi wājida aji, māik'aapa michi tau siit'aak'āri, unuji.

¹² Māpai āchia iidijida irumaa:

—¿Sāma bīma ajida, ma eperā?

Ichia p'anauji:

—K'awa-e bida aji.

Fariseorāpa tau p'āriu badamaa iididap'edaa

¹³⁻¹⁴ Jesupa ma yooro ook'āri p'uruit'ee tau p'āriu bada taude, īipata ewate paji. Maperā juidiorā poro waibiarāpa ma tau p'āriu bada ateejida fariseorāmaa. ¹⁵ Māpai āchia iidijida:

—¿Sāga īrá unu bīma? ajida.

Ichia p'anauji:

—Yoro mi taude p'urujida aji. Maap'eda mia siit'aaji. Mapa irá pia unu bida aji.

16 Fariseorā ūk'uruurāpa māgajida:

—Jagí eperā Tachi Ak'ōrepa pēida-edo ajida, ūipata ewate māga ooda perā. ¿Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bi-ek'ā ajida, ūipata ewate mimiadaik'araa bi?

Mamīda awaraarāpa māgapachida:

—Sāgá eperā p'ek'au k'achia ooparipa nāgee ne-inaa pia ooyama? ajida.

Māgá āchi k'īsia awara-awaraadachida māik'aapa āchi k'ōp'āyoorā ome aupedee jōnapachida. **17** Maap'eda waya iidijida naaweda tau p'āriu badamaa:

—Pia ¿k'āata k'īsia bīma ajida, jā eperāpa pi tau jipadade?

Ichia p'anauji:

—Mi-it'ee iru Ak'ōre pedee jaraparida aji.

18 Mamīda ma judiorāpa ijāada-e paji ma eperā wāara naaweda tau p'āriu baji māik'aapa irá pia unu bi. Mapa chi ak'ōre chi nawe ome t'i pēijida.

19 Māpai iidijida:

—¿Na parā warrak'ā? ajida. ¿Parāpa jaradaik'ā ichi tau p'āriu t'oda? ¿Sāga irá pia unu bīma? ajida.

20 Chi ak'ōreerāpa p'anaujida:

—Taipa k'awa p'anida ajida, nāgí tai warra māik'aapa k'awa p'ani ichi tau p'āriu t'oda.

21 Mamīda k'awada-e irá sāga ichi taupa unu bi. Ichiaba k'awada-e k'aipa ichi taupa unupiji. Iiditi irumaa. Iru chona bairā, ichi itu jarayada ajida.

22 Chi ak'ōreerāpa māga jarajida judiorā waidoopa. Aí naaweda judiorā poro waibiarāpa pedeeteejida chi eperā Jesús Mesías aru pirā, waa

t'īupida-e pait'ee Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tede. ²³ Mapa chi ak'ōreerāpa jarajida: “Ichimaa iiditi. Iru chona bida” ajida.

²⁴ Maperā judiorā poro waibiarāpa waya t'ī pēijida ma naaweda tau p'āriu bada māik'aapa māgajida:

—Wāara jarapáde ajida, Tachi Ak'ōre k'īrapite. Taipa k'awa p'anida ajida, jā eperā p'ek'au k'achia ooyaa bapari.

²⁵ Ichia p'anauji:

—Mia k'awa-e bida aji, ma eperāpa p'ek'au k'achia oopari wa māga-e. Nāgapai k'awa bi. Mi tau p'āriu baji. Mamīda īrá piaunu bida aji.

²⁶ Waya iidijida:

—¿K'āata oojima? ajida. ¿Sāga pi tau pia unupijima? ajida.

²⁷ Ichia p'anauji:

—Mia parāmaa jarajida aji. Mamīda mi pedee ijāada-e p'ani. ¿Waya jarapi k'inia p'anik'ā? ¿Parāpa ichiaba irude ijāa k'inia p'anik'ā? aji.

²⁸ Māga ūridak'āri, ik'achia pedee p'aneejida ma tau p'āriu badamaa:

—¡Piata jā eperāpa jaratee bide ijāa bida! ajida. ¡Jōdee taipa Moisepa p'ādade ijāapata! ²⁹ Taipa k'awa p'anida ajida, Tachi Ak'ōrepa Moisemaa pedeeda. Mamīda k'awada-ed aja, sāmāik'aapa cheji jā eperā.

³⁰ Ichia p'anauji:

—¿Sāga? ¡Parāpa k'awada-ed a p'ani sāmāik'aapa cheji! ¡Mamīda irua mi tau unupiji! ³¹ Jōmaarāpa k'awa p'ani Tachi Ak'ōrepa p'ek'au k'achia ooyaa beerā pedee ūrik'aa. Mamīda ūripari ichimaa it'aa

t'ipataarā pedee, māirāpa irua k'inia bik'a oopata perā. ³² Na p'ek'au eujā beedak'āriipa waide ūridak'aa eperāpa tau p'āriu bee pia unupida. ³³ Ma eperā Tachi Ak'ōrepa pēi-e pada paara, nāgee ne-inaa oo-e pak'ajida aji.

³⁴ Māpai ma fariseorā k'īraudachida māik'aapa māgajida:

—Pichi t'oru weda p'ek'au k'achia ooyaa bapari. Māga bita, ¿taimaa jaratee k'inia bik'ā? ajida.

Maap'eda taawaa jēret'aajida.

Tau p'āriu pik'a p'anīrāpa Tachi Ak'ōre k'awade

³⁵ Jesupa k'awaaaji māgí tau p'āriu bada taawaa jēret'aadap'edaa. T'ēepai iru ome unuk'āri, iidiji:

—¿Pia Eperā Ak'ōre Truadepemade ijāa bik'ā? aji.

³⁶ Ichia p'anauji:

—Mīmaa jarapáde aji, k'aita pia jara bi. Mīa irude ijāait'ee.

³⁷ Jesupa māgaji:

—Pia māgí unuda; mīda aji, pī ome pedeema bi.

³⁸ Māpai Jesús k'īrapite bedabaiji māik'aapa māgaji:

—Tachi Waibia, mīa ijāa bīda aji.

³⁹ Ma t'ēepai Jesupa māgaji:

—Mī na p'ek'au eujādee chejida aji, eperāarā ak'īde, k'awaaít'ee wāara ijāa p'ani wa ijāada-e p'ani. Chejida aji, Tachi Ak'ōre k'awapiit'ee tau p'āriu pik'a beerāmaa, āchia iru k'awaadamerā. Ichiaba cheji ak'īpiit'ee tau īdaa pik'a beerāmaa, āchia Tachi Ak'ōre wāara k'awada-e p'ani.

⁴⁰ Fariseorā ūk'uruurāpa māga ūridak'āri, iidijida:

—¿K'āata jara k'inia bimá? ajida. ¿Tai jida Tachi Ak'ōre k'awada-e p'anik'ā? ajida.

⁴¹ Jesupa p'anauji:

—Parā māga p'anadap'edaa paara, apidaapa parā imiateeda-e pak'aji. Mamīda parāpa jarapata Tachi Ak'ōre wāara k'awa p'ani. Māga jaradak'āri, p'ek'au k'achia oomaa p'ani, seewa jara p'ani perā.

10

Ovejaarā ak'ipari nepirida

¹ Māpai Jesupa māgaji:

—Mia wāarata jararu. Eperāarā oveja k'āipatamāi t'iudak'āri, puerta eere t'iupata. Maperā eperā ma puerta eere t'iū-e pirā, māgí nechiayaa bi.

² Mamīda chi eperā puerta eere t'iupari; māgí chi ovejaarā ak'ipari. ³ Puerta jīaparipa ewapari māgí oveja ak'ipari t'iumerā. Māpai irua ichi ovejaarā aba-abaa t'iipari. Ma ovejaarāpa iru pedee k'awapata perā, āchi k'āipatamāiipa uchiadak'āri, iru t'ēe k'iup'ee wāpata. ⁴ Ichi ovejaarā jōmaweda uchia atak'āri, āra naa wāpari māik'aapa chi ovejaarā iru t'ēe wāpata, chipari pedee k'awapata perā. ⁵ Mamīda awaraa eperāpa ma ovejaarā atee k'inia bi pirā, wādak'aa māgí ome. Āyaa wāpata, māgí pedee k'awadak'aa perā.

⁶ Jesupa māga nepiriji jarateeit'ee ma fariseorāmaa. Mamīda āchia k'awada-e paji irua k'āata jara k'inia bada.

Jesupa ichideerā pia ak'ipari

⁷ Mapa Jesupa āchimaa waya māgaji:

—Mia wāarata jararu. Mida aji, ma puertak'a, ovejaarā t'īupatamāi. ⁸ Jōmaarāpa mi naa jara chedap'edaa āchita Tachi Ak'ōrepa pēida, nechiaya beerāk'a p'anajidada aji. Mapa michi ovejaarā, pia jarait'eera, michideerāpa māirā pedee ijāade-paji. ⁹ Mida aji, puertak'a bi. Mia eperāarā o k'achiadeepa k'aripa atapari t'īudamerā michi jua ek'ari michideerā ome. Oveja ak'ipari pia bīpa ichi ovejaarā ak'iparik'a, māga pik'a mia michideerā ak'ipari māik'aapa k'aripapari pia p'anapataadamerā.

¹⁰ 'Chi nechiapari chepari nechiait'ee aupai māik'aapa peeit'ee aupai; ichiaba ne-inaa jōma p'e atadariit'ee aupai. Jōdee mi nama cheji eperāarā pia p'anapiit'ee māik'aapa ichita p'anapiit'ee Tachi Ak'ōre ome.

¹¹ 'Mi chi ovejaarā ak'ipari t'āri piara bīk'a māik'aapa eperāarā mi ovejaarāk'a. Ovejaarā ak'ipari t'āri pia bak'āri, chi ovejaarā pia ak'ipari, māga oo bi k'aurepa piuru pijida. ¹² Mamida māg-e mimiapari jīp'aa ome. Chīara ovejaarā ak'i bide, māgipa ne-animal k'achia cheru unuk'āri, mirudaipari ma ovejaarā k'iniak'aa perā. Maperāpi ne-animal k'achia bīpa ma ovejaarā ūk'uru ata chepari māik'aapa apemaarā awara ãyaa jīchoopipari. ¹³ Ma eperā mirudaipari ma ovejaarā ak'ipari-e perā māik'aapa ma ovejaarā ichide-e perā.

¹⁴⁻¹⁵ 'Ovejaarā ak'ipari t'āri piara bīpa ichi ovejaarā pia ak'iparik'a, māga pik'a mia michideerā pia ak'ipari. Mi Ak'ōrepa mi t'āri k'awa bi; ichiaba mia pida mi Ak'ōre t'āri k'awa bi. Māgá ichiaba mia michi ovejaarā t'āri k'awa bi māik'aapa ãrapa pida mi t'āri k'awa p'ani. Michi k'ap'ia peepiit'ee

ãra k'aripait'ee. ¹⁶ Mia ichiaba awaraa ovejaarã iru bi. Mägi ovejaarã nãpemaarã-e, judiorã-e perã. Mamïda mia ichiaba ãra k'aripa k'inia bi. Ärapa ichiaba mi pedee ūripataadayada aji. Mapa mia ãra p'e bïit'ee apemaarã michideerã, judiorã mide ijääpataarã ome, jõmaweda ak'ipari apai jua ek'ari p'anapataadamerã.

¹⁷ 'Mi Ak'õrepa mi k'inia iru bapari michi k'ap'ia peepiit'ee perã eperãarã pari. Mamïda waya chok'ai p'irabaiit'ee. ¹⁸ Awaraarãpa mi k'ap'ia peepida-e pai. Ma k'âyaara miata ächimaa michi k'ap'ia peepiit'ee. Mia mäga ooit'ee mäik'aapa waya chok'ai p'irabaiit'ee, mi Ak'õrepa mäga jara bairã. Iru jõmaarã k'âyaara waibiarã bi.

¹⁹ Ma pedee ūridak'äri, judiorã waya k'isia awaraawaraa p'aneejida. ²⁰ Ük'uruurãpa mägapachida:

—¿Sääp'eda paräpa jää eperä pedee ūri p'anima? ajida. Iru k'ap'iade netuara merätia bi mäik'aapa k'ira k'awa-ee bi.

²¹ Mamïda awaraarãpa mägapachida:
—Eperä k'ap'iade netuara merätia bak'äri, mäga pedeek'aada ajida. ¿Netuarapa tau p'äriu beerã pia unupiik'ä? ajida.

Judiorãpa Jesúsiyiaraa iru p'anadap'edaa

²² Ma t'ëepai k'oijara pak'äri, judiorãpa fiesta oojida Jerusalén p'uурude. Ma fiesta oopachida k'iräpadait'ee chonaarãwedapema ewari Tachi Ak'õre te waibia awara bïdap'edaa iru-it'ee. ²³ Jesúsi mama nipaji Ak'õre te äuk'idaa, Salomón Pórtico apatap'edaamäi. ²⁴ Maperä judiorã poro waibiarãpa iru wap'ira ata chejida mäik'aapa iidijida:

—¿At'āri tai audú k'īsiapimaa iru bait'eek'ā? ajida. Pi Tachi Ak'ōrepa pēida, Mesías pīrā, aweda jaráji.

25 Jesupa p'anauji:

—Naaweda mia parāmaa māga jarajida aji. Mamīda ijāada-e paji. Mia oopari mi Ak'ōrepa oopi bīk'a. Oopari ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. Ma k'aurepata ijāadaipia bī mi Tachi Ak'ōrepa pēida. **26** Mamīda parāpa ijāada-e p'anī, michideerā-e perā. **27** Michideerāpa mi pedee k'awapata māik'aapa mia āchi k'awapari. Mapa āchi mi t'ēe nipapata. **28** Mia āchi o k'achiadeepa k'aripa atapari atuanaadamerā; jīp'a ichīta chok'ai p'anapataadamerā Tachi Ak'ōre ome. Apidaapa āchi p'oyaa jāri atada-e pai mi juadeepa. **29** Mi Ak'ōrepa āchimaa mīde ijāapiji. Iru jōmaarā k'āyaara waibiara bī. Maperāpi apidaapa āchi p'oyaa jāri atada-e pai iru juadeepa. **30** Mi, mi Ak'ōre ome abapai.

31 Māga ūridak'āri, ma judiorāpa māu p'e atajida iru bat'a peedait'ee. **32** Mamīda Jesupa māgaji:

—Mi Ak'ōrepa mīmaa oopiparida aji, ne-inaa pia chok'ara eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. ¿Chisāgí k'aurepata mi bat'a pee k'inia p'anīma aji, māupa?

33 Ma judiorāpa p'anaujida:

—Pia ne-inaa pia oo bī k'aurepa pi bat'a pee k'iniada-edo ajida. Māga oodait'ee pia Tachi Ak'ōre āpite ik'achia pedeeda perā. Jaraji pi Tachi Ak'ōre ome auk'a, pi eperā bī mīda taik'a.

34 Māpai Jesupa māgaji:

—¿Parā ūraa p'ādade Tachi Ak'ōrepa jara bī-ek'ā:

‘Mia jaraji parā mīk'a; ak'ōre waibiarā?’ (*Sal 82.6*)

³⁵ Tachi Ak'ōre Ūraa jōk'aa. Maperā p'oyaa merada-e. Ma ūraa p'ādade Ak'ōrepa t'ijaraji ‘ak'ōre waibiarā mīk'a’ iru pedee ūridap'edaarāmaa, parā chonaarāpa māirā awara bīdap'edaa perā iru-it'ee. ³⁶ Tachi Ak'ōrepa mi auk'a awara biji māik'aapa pēiji na p'ek'au eujādee. Māga bīta, ɻsāga parāpa jaradai mia ik'achia pedee bajī Tachi Ak'ōre āpite, jarak'āri mi Tachi Ak'ōre Warra? ³⁷ Oo-e pīrā mi Ak'ōrepa oopi bik'a, māgara ijāanāati. ³⁸ Mamīda oo bī pīrā mi Ak'ōrepa oopi bik'a, mia jara bī ijāada-e p'anī mīda, ijāati mia ooda k'aurepa. Māgá parāpa wāara k'awaadai mi Tachi Ak'ōre ome abapai.

³⁹ Māga ūridak'āri, waya iru jīta atadait'ee paji. Mamīda Jesús mirudachi.

⁴⁰ Maap'eda Jesús wāji Jordán to k'īraik'a eeree. Mama Juanpa naaweda poro choopatamāi beeji.

⁴¹ Mama bīde eperāarā chok'ara irumaa wājida māik'aapa āchi pitapai māgapachida:

—Juanpa oo-e paji ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa, na eperāpa ooparik'a. Mamīda irua wāarata jarapachi na eperāde.

⁴² Maperāpi mama eperāarā chok'ara Jesude ijāajida.

11

Lázaro jai-idaada

¹ Eperā, t'ijarapatap'edaa Lázaro k'ayaa bajī. Ma eperā chi ɻpewēraarā María, Marta ome Betania p'uurudepema paji. ² (T'ēepai māgí Mariapa k'era weeji Jesús biiri ɻri māik'aapa Jesús biiri

p'ooji ichi pudapa.) ³ Lázaro k'ayaa bada perã, chi
ípewěraarãpa jara pëijida Jesumaa:

—Tachi Waibia, pi k'õp'äyo k'inia Lázaro k'ayaa
bi.

⁴ Jesupa mäga ürik'äri, mägaji chi k'õp'äyoorãmaa:

—Ma k'ayaapa jai-idaaru pijida, chok'ai
p'irabait'ee. Iru k'ayaa bi eperäärãpa
k'awaadamerã Tachi Ak'õre jõmaarã k'äyaara
waibiara bi mäik'aapa k'awaadamerã Tachi Ak'õre
Warrapa ne-inaa jõma ooi ichi Ak'õrepa oopi bïk'a.
Mäga ook'äri, jarapataadait'ee Tachi Ak'õre t'äri
pia bapari eperäärã ome; chi Warra jida auk'a.

⁵ Jesupa k'inia p'e iru bapachi Marta, María
mäik'aapa Lázaro. ⁶ Jesumaa jara pëijida mïda, ichi
badamäi k'äima omé beeji. ⁷ Maap'eda mägaji chi
k'õp'äyoorãmaa:

—Waya wädáma aji, Judea eujädee.

⁸ P'anaujida:

—Mamïda Tachi Jarateepari, mak'iarra taarä-
e bïda ajida, judiorä poro waibiarãpa pi mäupa
peedait'ee p'anadap'edaa. ¿Waya jämaa wä k'inia
bïk'ä? ajida.

⁹ Jesupa p'anauji:

—¿Ewari doce hora ïdaa nïbapari-ek'ä? aji.
Eperä ästaawa nipak'äri, t'üutik'aa, ïdaa nïbairä.

¹⁰ Mamïda eperä p'ärik'ua ni pïrä, t'üutipari ïdaa-e
bairä.

¹¹ Mäga jarap'eda, Jesupa mägaji:

—Tachi k'õp'äyo Lázaro k'äi bi. Mamïda mia
írimat'aanait'ee.

¹² Chi k'õp'äyoorãpa p'anaujida:

—Tachi Waibia, iru k'äi bi pïrä, jipait'eeda ajida.

13 Jesupa jara k'inia baji Lázaro jai-idaa bi. Mamīda ārapa k'awada-e p'anajida. K'īsiajida jīp'a k'āi bi. **14** Māpai Jesupa jīp'a māgaji:

—Lázaro jai-idaajida aji. **15** Pia bi mi naaweda wā-e paji, ma k'aurepa īrá parāpa waapiara ijāadait'ee perā Tachi Ak'ōrede. īrá wādáma aji, Lazaromaa.

16 Māpai Tomapa (ichiaba t'ījarapatap'edaa Mesiso) apemaarāmaa māgaji:

—Wādáma aji, iru ome, tachi peek'ooruta piñida.

Jesude ijāapataarā chok'ai p'irabaidait'ee jai-idaaruta piñida

17 Jesús pachek'āri Lázaro bapatamāi, k'āima k'īmari baji iadap'edaa. **18** Jerusalendeepa Betania p'uuru perá kilometro òpee baji. **19** Mamāik'aapa judiorā chok'ara cheepuru p'anajida Marta māik'aapa María k'ōp'āyaadait'ee, āra īpema jai-idaa bada perā. **20** Martapa k'awaak'āri Jesús cheru, wāji iru k'īrachuude. Mamīda María teeda beeji. **21** Jesús unuk'āri, Martapa māgaji:

—Tachi Waibia, pi cheda paara, mi īpema jai-idaa-e pak'ajida aji. **22** Mamīda mia k'awa bi at'āri piā iidiruta Tachi Ak'ōrepa ooit'ee.

23 Jesupa māgaji:

—Pi īpema p'irabaiit'eeda aji.

24 Martapa p'anauji:

—Mia k'awa bi na p'ek'au eujā jōdaik'āri, iru chok'ai p'irabaiit'ee māik'aapa it'aa wāit'ee.

25 Māpai Jesupa māgaji:

—Mia piu beerā waya chok'ai p'anapiparida aji. Chi jai-idaada Ak'ōre eujāde ichita chok'ai bapariit'eeda aji, mide ijāa bapachi perā. **26** Ma

awara chi chok'ai bi jida atua-e. Ichita it'ari banait'eeda aji, ijāa bapari perā. ¿Pia māga ijāa bīk'ā? aji.

²⁷ Martapa māgaji:

—Ijāa bīpi. Pīta Mesías, chi na p'ek'au eujādee cheit'ee bada eperāarā k'aripade. Pīta Tachi Ak'ōre Warra.

Jesús Lázaro iadap'edaamāi jēeda

²⁸ Māga jarap'eda, Marta wāji ichi īpewēra Mariamaa māik'aapa k'īri ik'aawa māganaji:

—Tachi Waibia nama bi. Pi tī bida aji.

²⁹ Mariapa māga ūrik'āri, isapai Jesumaa wāji.

³⁰ Jesús waide pana-e baji p'uurude; at'āri Marta ome unudamāi baji. ³¹ Judiorā María ome p'anadap'edaarāpa ichi isapai uchiaru unudak'āri, iru t'ee wājida, wāit'ee jīak'aapa jēede Lázaro iadap'edaamāi.

³² Mamīda Mariapa Jesús unuk'āri, bedabaidachi māik'aapa māgaji:

—Tachi Waibia, pi nama bada paara, mi īpema jai-idaa-e pak'ajida aji.

³³ Jesupa unuk'āri María chi che p'anadap'edaarā ome jēe para nībi, t'āri p'ua nībeeji. ³⁴ Māpai iidiji:

—¿Sāma iajidama? aji.

P'anaujida:

—Chepáde ajida, ak'ide.

³⁵ Jesús jēedachi. ³⁶ Māga unudak'āri, judiorāpa māgajida:

—Ak'ítih! ¡Māgara Lázaro k'inia iru bajil!

³⁷ Mamīda māirā ūk'uruurāpa māgajida:

—Na Jesupa tau p'āriu beerā pia unupipari. Maperā ¿Lázaro jipak'aji-ek'ā ajida, jaidaanaamerā?

Lázaro chok'ai p'irabaida

³⁸ Lázaro piuda k'aurepa Jesús at'āri t'āri p'ua nībide, panaji Lázaro iadap'edaamāi. Māu te uria baji māik'aapa chi t'ai jīa nībaji māu choma bīpa.

³⁹ Mapa Jesupa māgaji:

—Jā māu ãyaa ata bīnadapáde aji.

Māpai Marta, chi piuda īpewērapa māgaji:

—Mamīda Tachi Waibia, īrá iru k'ap'ia mik'ia jo nībida aji, k'āima k'īmari bairā iadap'edaa.

⁴⁰ Māpai Jesupa māgaji:

—¿Mía pimaa jaraji-ek'ā? aji. Ijāa bī pirā, Ak'ōrepa ne-inaa pia ooit'ee eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa.

⁴¹ Māpai chi māu ãyaa ata bijida. Maap'eda Jesús it'aa ak'iji māik'aapa māgaji:

—Ak'ōre, gracias mía chupiria iidida ūrida perā.

⁴² K'awa bī mía iidipari chaa pia ūripari. Mamīda na pedee jararu na eperāarāpa ūridamerā māik'aapa ijāadamerā pia mi pēiji.

⁴³ Māga jarap'eda, Jesupa golpe biaji:

—¡Lázaro, uchíaji jāmāik'aapa!

⁴⁴ Māpai chi jai-idaa bada uchiaji. Ichi k'ap'ia jōma at'āri pīra baji p'arupa; chi jua, jīru paara. Ichiaba ichi poro pīra baji p'arupa. Mapa Jesupa māgaji:

—Iru ia bada p'aru ērat'aadapáde aji.

*Jesús jīta atadait'ee pedeeteedap'edaa
(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)*

⁴⁵ Jesupa ooda unudak'āri, judiorā chok'ara María ome wā p'anadap'edaarāpa irude ijāajida.

⁴⁶ Mamīda māirādepema ūk'uru fariseorāmaa wājida Jesupa ooda nepiride. ⁴⁷ Mapa ma fariseorā p'aareerā poroorā ome t'i pēijida Junta Supremadepemaarā māik'aapa māgajida:

—¿K'āata oodait'eema? ajida. Jā eperāpa oomaa bi ne-inaa chok'ara eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. ⁴⁸ Ita-aria birutara, jōmaarāpa irude ijāadai. Māgara Romadepemaarā chedayada ajida, Tachi Ak'ōre te waibia t'eet'aade māik'aapa tachi auk'aarā jōt'aade.

⁴⁹ Judío t'i jarapatap'edaa Caifás p'aareerā poro waibia paji ma añode. Ichia māgaji:

—Parāpa maarepida k'awada-e p'anida aji. ⁵⁰ Piara bi eperā aba piumerā tachi p'uuru pidaarā pari, tachi p'uuru pidaarā jōmaweda piudai k'āyaara.

⁵¹ Mamīda Caifapa māga jara-e paji ichi k'īsiadoopa. Ma añode p'aareerā poro waibia pada perā, Tachi Ak'ōrepa ne-inaa p'asait'ee bada ichimaa jarapiji. Maperāpi ichia jaraji Jesús piut'ee āchi p'uuru pidaarā pari. ⁵² Mamīda wāara ma eujādepemaarā-it'ee aupai piu-e pait'ee paji. Ichiaba piut'ee paji eperāarā jōmaarā pari, chi Tachi Ak'ōrede ijāapataadait'eera awara-awaraa eujāde p'anapataarā pari. ⁵³ Caifapa māga jarada ewatedeepa judiorā poroorāpa pedeeteepachida Jesús peedait'ee.

⁵⁴ Maperā Jesús judiorā t'āide tau taawa nipak'aa paji naawedapemak'a. Mamāik'aapa wāji eujā pania wēe bi k'ait'a, eperāarā mak'iara p'anadak'aa

p'uurude. Māgi p'uuru t'ijarapachida Efraín. Mama beeji chi k'ōp'āyorā ome.

⁵⁵ Ma t'ēepai judiorā Pascua fiesta īri pak'āri, eperāarā chok'ara awara āiipa chejida Jerusalendee Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bił'a oodait'ee māik'aapa pia p'anadait'ee iru k'īrapite. ⁵⁶ Mama p'anide ma eperāarā Jesús jiri nipapachida māik'aapa Tachi Ak'ōre te waibiąade pedee para baji āchi k'ōp'āyorā ome:

—¿K'āata k'īsia p'anima? ajida. ¿Iru cheipaa na fiestade wa māga-e?

⁵⁷ Mamīda fariseorāpa māik'aapa p'aareerā poroorāpa Jesús jita atapi k'inia p'anapachida. Mapa jarajida apidaapa Jesús unuruta pīrā, āchimaa jara chedamerā.

12

*Mariapa k'era weeda Jesús bīri īri
(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)*

¹ Ewari seis falta bak'āri Pascua fiesta oodait'ee, Jesús wāji Betania p'uurudee, Lázaro bapatamāi. Ma Lázaro paji Jesupa chok'ai p'irabaipida.

² Mama bide k'ewara Jesumaa nek'opijida. Martapa jedepachi. Jōdee Lázaro Jesús ome nek'omaa baji. ³ Māimisa Mariapa aneeji k'era īpiā nardodee ooda. Litro k'audaa baji. Ma k'era Jesús bīri īri weet'aaji māik'aapa ichi pudapa p'oot'aaji. Te jā t'ūa jo nībeeji k'erapa. ⁴ Māpai Jesús k'ōp'āyo, Judas Iscariote, Jesús traicionaait'ee badapa māgaji:

⁵ —Jā k'era ichi k'inia weemaa bida aji. Netot'aak'aji trescientos denarios pari māik'aapa chupiria beerā k'aripak'aji.

⁶ Mamīda Judapa māga jara-e paji chupiria beerā k'aripa k'inia bada perā. Ma k'āyaara māga jaraji nechiayaa bada perā. Ichia ãra p'arat'a anipapachi māik'aapa aidepema chia atapachi. ⁷ Māpai Jesupa māgaji:

—Ita-aria bíji. Irua nāgí k'era ia iru bajida aji, mi iaruta ewatepema-it'ee. ⁸ Chupiria beerā ichita paraait'ee parā t'āide. Mamīda mi parā ome ichita ba-e pait'eeda aji.

Judiorā poroorāpa Lázaro jiridap'edaa peet'aadait'ee

⁹ Ūridak'ari Jesús Betania p'uurude bi, judiorā chok'ara wājida iru ak'ide. Ichiaba wājida Lázaro ak'ide, Jesupa iru chok'ai p'irabaipida perā.

¹⁰ Maperā p'aareerā poroorāpa pedeeteejida Lázaro ichiaba peet'aadait'ee. ¹¹ K'isajida Jesupa iru p'irabaipida k'aurepa judiorā chok'ara ãchi ūraade ijāadaamaa p'aneeruta Jesude ijāadait'ee.

*Jesús Jerusalén p'uurudee wāda
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)*

¹² Ai norema eperāarā chok'ara, chi wā p'anadap'edaarāpa k'awaaajida Jesús Jerusalendee Pascua fiesta oode cheru. ¹³ Mapa t'ap'uru k'iru t'iap'edap'eda, wājida iru auteebaidait'ee māik'aapa biapachida:

—‘*Hosana!* ¡Tachi K'aripapari cheru Tachi Ak'ore k'ap'ia pari! ¡Tachi Ak'orepa iru

pia ak'iji māik'aapa pēiji Israel pidaarā Rey
pamerāl' *(Sal 118.25-26)*

14 Jesupa burro chak'e atapiji māik'aapa bataudachi aí ñri, Ak'õre Úraa p'ādade jara bik'a:

15 'Sión p'uurudepemaarā, waweenáati. ¡Ak'íti!
Pachi Rey cheru burro chak'e ñri.' *Zac 9.9*

16 Chi k'ōp'āyoorāpa k'awada-e paji ma pedee
p'āda k'āata jara k'inia bi. Mamīda Jesús it'aa
wāda t'ēepai k'irāpajida ma pedee māik'aapa Jesús
p'asada. Māpai k'awaajida ma pedee p'āda irude
jara baji.

17 Jesupa Lázaro p'irabaipida unudap'edaarāpa
irua ooda jōmaarāmaa nepiripachida. **18** Mapa
eperāarā chok'ara wājida Jesús ome unudait'ee.
Māgá wā k'inia p'anajida ūridap'edaa perā irua
ne-inaa ooda eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi
juadoopa. **19** Fariseorā ūk'uruurāpa māga un-
udak'āri, āchi k'ōp'āyoorāmaa māgajida:

—¿Parāpaunu p'anik'ā? ajida. ¡Iru maarepida
p'oyaada-e pai! ¡Jōmaarāta irude ijāa wādada! ajida.

Judio-eerāpa Jesúsunu k'inia p'anadap'edaa

20 Pascua fiesta pai naaweda, eperāarā
wāpachida Jerusalendee it'aa t'iide Tachi Ak'õremaa.
Ma wādap'edaarā t'āide p'anajida judio-eerā,
judiorā ūraade ijāadap'edaarā. **21** Māirā Felipemaa
wājida. Māgí Felipe Betsaida p'uurudepema paji.
Māgí p'uuru Galilea eujāde bi. Ma judio-eerāpa
māgajida irumaa:

—Señor, taipa Jesúsunu k'inia p'anida ajida.

22 Māpai Felipepe nepirinaji Andreemaa.
Maap'eda āchi omé wājida Jesumaa nepiride.

²³ Ūrik'āri judio-eerāpa iru jirimaa p'anī, Jesupa māgajī:

—Ewari paruda aji, Eperā Ak'ōre Truadepema it'aa wāit'ee. ²⁴ Mīa wāarata jararu. Eperāpa trigo tau apai iru bīta, māgí tau uu-e pīrā, tau apai iru bait'ee. Jōdee māgí tau uuru pīrā, baaip'eda yoorode piu pīk'a bī mīda, madeepa trigo k'arra chiwidi t'onopari māik'aapa warip'eda, chaupari. Māgá tau apaideepa chok'ara uchiadait'ee. ²⁵ Na p'ek'au eujāde bī misa, eperāpa jiriru pīrā ooit'ee ichia oo k'injata, ichi piuk'āri atuait'ee. Mamīda na p'ek'au eujāde bī misa, eperāpa jiriru pīrā ooit'ee Tachi Ak'ōrepa k'inia bīk'a, ma k'aurepa ichita chok'ai bapariit'ee Tachi Ak'ōre ome. ²⁶ Apidaapa oo k'inia bī pīrā mīa oopi bīk'a, māgí nipaipia bī mī ome mī wārumaa. Māga ooru pīrā, mī Ak'ōrepa iru pia ak'iit'ee.

Jesupa ichi piut'eeda ada

²⁷ —Irā mī t'āri p'ua nībīda aji. ¿K'āata jaraima? ¿Nāga jaraik'ā: “Ak'ōre, mī k'aripáji nāgá banaamerā”? Ma-it'ee mī cheji, chupīria chait'ee. Mapa mīa jara bī mī Ak'ōremaa: ²⁸ “Ak'ōre, ak'ipíji wāara pī jōmaarā k'āyaara waibiara bī. ¡Óoji pīchia oo k'injata!”

Māpai arii p'anadap'edaarāpa ūrijida it'ariipa jara bī:

—Mīa māga ak'ipidoo pī k'ap'ia pari māik'aapa waya māga ak'ipiit'ee.

²⁹ Eperāarāpa māgí pedee ūridak'āri, k'īsiajida pata k'īrau nībi. Mamīda māirā ūk'uruurāpa māgajida:

—It'aripema ángel paji. Māgípata pedeejida ajida.

³⁰ Māpai Jesupa māgaji:

—Jā pedee ūridap'edaa, mi-it'e-e-e pajida aji. Parā-it'eeta paji. ³¹ Frapi Tachi Ak'ōrepa k'awapiit'ee na p'ek'au eujādepemaarāpa k'achia oopata. Frapi Tachi Ak'ōrepa p'oysait'ee na p'ek'au eujādepemaarā poro waibia Satanás. ³² Mamīda michi k'ap'ia kurusode jira atadak'āri eujādeepa, eperāarāpa mide ijāa p'aneedait'eeda aji.

³³ Māga jarak'āri, Jesupa jara k'inia baji ichi sāgá piut'ee. ³⁴ Māpai eperāarāpa p'anaujida:

—Tai ūraade jara bi Mesías ichita bapariit'ee. ¿Sāga pía jaraima Eperā Ak'ōre Truadepema kurusode jiradait'ee? ¿K'aima ma Eperā Ak'ōre Truadepema?

³⁵ Jesupa māgaji:

—Mi, chi īdaa pik'a bi mak'iara taarā-e parāome. Nipapatáati mi īdaa pik'a bide p'āriu pik'a bide t'īunaadamerā. Chi p'āriu pik'a bide nipaparipa k'awa-e bi sāmaa wāru. ³⁶ Mi, chi īdaa pik'a bi parāome bi misa, mide ijāapatáati. Mīa Tachi Ak'ōrepa wāarata jara pēida jarateepari, parāpa ma pedee ijāadap'eda, iru warrarā p'aneedamerā.

Māga jarap'eda, Jesús ãyaa wāji ichi ununaadamerā.

Judiorāpa Jesude ijāada-e p'anadap'eda

³⁷ Jesupa ne-inaa eperāarāpa p'oysaa oodak'aa ãchi taide oopachi mīda, judiorā chok'araarāpa irude ijāadak'aa paji. ³⁸ Māga paji wāara uchiamerā nāgí pedee Ak'ōre pedee jarapari Isaíapa p'ādade jara bik'a:

'Tachi Ak'õre, ¿k'aipa ijãajima aji, taipa jarateedap'edaa? ¿K'aimaa pia ooda ak'ipijima?" *(Is 53.1)*

³⁹ Isaíapa p'ãdade ichiaba jara bi ãchia p'oyaa ijãadak'aa paji nãga perã:

⁴⁰ 'Tachi Ak'õrepã ãchi tau p'ãriu pik'apiji irua ooda ak'i p'anã mÃda, ununaadamerã. Ma awara k'irri k'isua pik'apiji irua jarada ūri p'anã mÃda, k'awanaadamerã mÃik'aapa irumaa chenaadamerã, irua ãchia p'ek'au k'achia oopata w  papimerã.' *(Is 6.10)*

⁴¹ Isaíapa m  ga jaraji, k'ãimok'araa pik'a bide Jesús unuda perã Tachi Ak'õre k'ira w  ree euj  de. Maper  pi Jesude pedee baji.

⁴² Isaíapa jaradak'a w  ara uchiaji mÃda chok'araarã ome, judiorã ūk'uruur  pa Jesude ijãajida; ichiaba ãchi poroorã ūk'uruur  pa pida ijãajida. MamÃda fariseorã waidoopa mÃir  pa ijãadap'edaa eperãarã taide jaradak'aa paji. Waawee p'anajida fariseor  pa ãchi t'  upida-e pai j  ak'aapa Tachi Ak'õre Úraa jarateepata tede.

⁴³ Audupiara k'inia p'anapachida ãchi auk'aar  pa ãchi ak'idamerã judiorã pia beer  k'a, k'inia p'anadai k'  yaara Tachi Ak'õrepã ãchi ak'imerã ichideer  k'a.

Tachi Ak'õrépata eper  ar  pa oopata ak'it'ee

⁴⁴ Maap'eda Jesupa golpe pedeeji judiorã arii p'anadap'edaar  maa:

—Chi mi  de ij  a bi mi  depai ij  a-e bida aji. Ichiaba mi Ak'õrede ij  a bi, iruata mi na p'ek'au euj  dee p  ida perã. ⁴⁵ Chi mi unu bi pa ichiaba mi p  ida unu bi. ⁴⁶ Mita chi   daa pik'a bi. Mi cheji na

p'ek'au eujādee mide ijāapataarā p'ananaadamerā p'ek'au oopataarā p'anapatak'a p'āriu pik'a bide. ⁴⁷ Eperāpa mi ūraa ūrip'eda, made jara bīk'a oo-e pīrā, mia jara-e ma eperā atuait'ee. Mi che-e paji na p'ek'au eujādepemaarā atuapiit'ee. Ma k'āyaara mi cheji eperāarā o k'achiadeepa k'aripa atade. ⁴⁸ Eperāpa mi yiaraa iru bī pīrā mi ūraa ūri k'iniae bairā, Tachi Ak'ōre ewari waibia ewate ichia māgí eperā miapiit'ee. Mia jarada k'aurepa irua eperāarāpa oopata ak'iit'ee k'awaait'ee ijāapachida wa ijāadak'aa paji. ⁴⁹ Michi k'īsiadoopa pedee-e bajida aji. Mi Ak'ōre, mi na eujādee pēidapa ma pedee jōma mīmaa jarapiji. Irua jaraji mia pedeeit'ee māik'aapa jarateeit'ee. ⁵⁰ Mia k'awa bī jōmaweda mi Ak'ōrepā mīmaa jarapiru, māga jara bī eperāarāpa ijāadamerā māik'aapa it'aa wādamerā.

13

Jesupa chi k'ōp'āyoorā bīri siida

¹ Pascua fiesta ewate pai naaweda, Jesupa k'awa baji ewari awara bida ichi na p'ek'au eujādeepa uchiait'ee māik'aapa ichi Ak'ōremaa wāit'ee; māgí ewari paru. Ichia chi k'ōp'āyoorā na p'ek'au eujāde p'aní k'inia iru bapachi. Māgá āchi k'inia iru bapachi ichi piurumaa.

² Ai k'ewara Pascuadepema chik'o jedei naaweda, Netuara Poro Waibiapa k'īsia k'achia k'īsiapiji Judas, Simón Iscariote warramaa, ichia Jesús traicionaamerā. ³ Mamīda Jesupa k'awa baji ichi Tachi Ak'ōredeepa cheda māik'aapa Ak'ōremaa wāit'ee. Ichiaba k'awa baji Tachi Ak'ōrepā ne-inaa jōmaweda biji ichi jua ek'ari. ⁴ Mapa nek'omaa

p'anide Jesús bainí beeji māik'aapa ichi ūripema p'aru jí bada ērat'aap'eda, ãyaa bīji. Maap'eda toalla jí níbjí ichi k'irride, mimiapataarāpa oopatak'a chīara bīri sīdait'ee pak'āri. ⁵ Māpai jarrade pania wee atap'eda, chi k'ōp'āyoorā bīri sīmaa beeji. Maap'eda ma toallapa p'ook'ooji.

⁶ Mam̄ida Simón Pedro bīri sīnait'ee pak'āri, irua māgaji:

—Tachi Waibia, ¿mí bīri paara sīit'eek'ā? aji.

⁷ Jesupa p'anauji:

—Irá pía k'awa-e bida aji, mia oomaa bi. Mam̄ida t'ēepai k'awayada aji.

⁸ Māpai Pedropo māgaji:

—¡Mí bīri sīpi-edo! aji.

Jesupa p'anauji:

—Pi bīri sīpi k'inia-e bi pírā, māgara waa ni-panaapáde aji, mí ome.

⁹ Māpai Simón Pedropo māgaji:

—¡Tachi Waibia, māgara mí bīri aupai sīnaapáde aji. Ichiaba mí jua māik'aapa poro paara sīipáde! aji.

¹⁰ Mam̄ida Jesupa p'anauji:

—Eperā ewaa k'uip'eda māik'aapa taawaa uchiap'eda, waya k'ui-edo aji. Chi bīri aupaita sīpari, k'ap'ia jōma t'āu-ee bairā. Māga pik'a parā t'āu-ee pik'a p'ani p'ek'au k'achiapa. Mam̄ida parā jōmaweda māga p'ani-edo aji.

¹¹ Jesupa māga jaraji k'awa bada perā k'aipa ichi traicionaait'ee bi.

¹² Chi k'ōp'āyoorā bīri sīp'eda, waya ichi ūripema p'aru jí beeji. Maap'eda mesade su-ak'i beeji māik'aapa māgaji:

—¿Parāpa k'awa p'anik'ā aji, k'āata jara k'inia bī mīa et'ewa ooda? ¹³ Parāpa mīmaa “Jara-teepari” māik'aapa “Tachi Waibia” apata. Māga jaradak'āri, wāarata jara p'anī. ¹⁴ Mī parā Waibia māik'aapa parā Jarateepari bī mīda, parā biirī siiji. Mapa parāpa pida pāchi k'ōp'āyoorā biirī siidaipia bī. ¹⁵ Mīa māga ooji parāpa auk'a oodamerā. ¹⁶ Mīa wāarata jararu. Mimiapari ichi poro waibia k'āyaara waibiara bī-e. Ichiaba chok'a pēida iru pēida k'āyaara waibiara bī-edā aji. ¹⁷ Parāpa mīa et'ewa jarada ūrijida. Ma jaradak'a ooruta pīrā, t'āri o-īa p'anadait'ee.

¹⁸'Mamīda māga-e pait'ee parā jōmaarā ome. Mīa k'awa bī mī k'ōp'āyoorā jīrit'erada. Mapa ichiaba k'awa bī wāara p'asait'ee Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bīk'a:

‘Mī ome nek'orupa mī peepit'aait'ee.’ (*Sal 41.9*)
¹⁹ Frá mīa māga jara bī māga p'asak'āri, parāpa wāara ijāadamerā Mīta, Tachi Ak'ōrepā pēida eperāarā k'aripamerā. ²⁰ Mīa wāarata jararu. Chi mīa pēida auteebairupa mī jida auteebai bī. Māga pīk'a chi mī auteebairupa mī Ak'ōre, mī pēida, auk'a auteebai bī.

*Jesupa jarada k'aipa ichi traicionaait'ee
(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)*

²¹ Māga jarap'eda, Jesús t'āri p'ua nībeeji. Māpai māgaji:

—Mīa wāarata jararu. Parādepema abaapa mī traicionaait'eedā aji.

²² Jesupa māga jarak'āri, chi k'ōp'āyoorā ak'i trua para beeji, k'awada-e p'anadap'edaa perā k'aita jara bī. ²³ Māirādepema aba, Jesupa audú k'inia iru

bada, iru ik'aawa sīu-ak'i baji. ²⁴ Mapa Simón Pedropo taupa jarapachi māgimaa iidimerā k'aipata Jesús traicionaait'ee.

²⁵ Māpai māgí k'ōp'āyopa k'iiri ik'aawa iidiji Jesumaa:

—Tachi Waibia, ¿k'aima? aji.

²⁶ Jesupa p'anauji:

—Nāgí pan pite sā atak'āri, mia teeit'eeda aji, māgimaa.

Aramata Jesupa ma pan pite sā ataji māik'aapa teeji Judamaa. Māgí Judas Simón Iscariote warra paji. ²⁷ Judapa māgí pan jitak'āri, Satanás iru t'āride t'ūudachi. Māpai Jesupa māgaji:

—Pichia ooit'ee bī isapai oopáde aji.

²⁸ Mamīda Jesús ome nek'omaa p'anadap'edaarāpa k'awada-e paji sāap'eda māga jaraji. ²⁹ Judapa āchi p'arat'a anipapachi perā, ūk'uruurāpa k'īsiajida Jesupa jara baji ne-inaa netonamerā fiesta-it'ee, maa-e pirā chupiria beerāmaa ne-inaa teenamerā.

³⁰ Judapa ma pan jitap'eda, uchiadachi taawaa. P'ārik'ua paji.

Ūraa chiwidi esperāarā-it'ee

³¹ Judas taawaa uchiada t'ēepai, Jesupa māgaji:

—Irá Tachi Ak'ōrepa ichi k'īra wāree unupiit'ee, mi chi Eperā Ak'ōre Truadepema k'ap'ia pari. Mi k'aurepa jōmaarāpa wāara k'awaadait'ee Tachi Ak'ōre jōmaarā k'āyaara waibiarā bi. ³² Mia māga ak'ipik'āri, taarā-e nide Tachi Ak'ōrepa ichiaba ak'ipiit'ee mi wāara irua pēida.

33 'Warrarā, naapai mi taarā-e parā ome. Parāpa mi jiridayada aji. Mamīda unuda-e pait'ee. Mīa juidiorā poro waibiarāmaa jaradak'a parāmaa auk'a jarait'ee; p'oyaa wāda-e mi wārumaa. **34** Parāmaa ūraa chiwidi jararu. Chik'inia p'anapatáati. Mīa parā k'inia iru baparik'a, māgá parā jida chik'inia p'anapatáati. **35** Māgá chik'inia p'anaruta pīrā, jōmaarāpa k'awadayada aji, parā mi k'ōp'āyorā.

*Jesupa jarada Pedropo ichi k'awa-e bida ait'ee
(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)*

36 Māpai Simón Pedropo Jesumaa iidiji:
—Tachi Waibia, ¿sāmaa wāit'eema? aji.
Jesupa p'anauji:
—Mi wārumaa waide pi p'oyaa wā-edā aji.
Mamīda t'ēepai wāit'eeda aji.

37 Pedropo māgaji:
—Tachi Waibia, ¿sāap'eda mi pi t'ēe wā-e payama? aji. iPi ome wā k'inia bi, pi k'aurepa piuru pijida!

38 Māpai Jesupa p'anauji:
—¿Wāara pichi k'ap'ia peepit'aaik'ā aji, mi k'aurepa? Mīa wāarata jararu. Et'erre k'arii naaweda, jarada ūpee piā mi k'awa-e bida ait'ee.

14

Jesupa jarada ichi Tachi Ak'ōre ok'a bi

1 —K'īsia paraa p'ananaatī. Ma k'āyaara ijāapatáati Tachi Ak'ōredē māik'aapa mide. **2** Mi Ak'ōre eujāde te chok'ara paraada aji, ichideerā-it'ee. Māga-e pada paara, mīa jarak'aji. Parā naa wāit'ee te pi-ia oode parā-it'ee. **3** Ma t'ēepai mi waya cheit'ee parā atade, mi ome p'ananaadamerā mi

baparimaa. Māgá parā ichita p'anapataadait'ee mi ome. ⁴ Mi wārumaa parāpa k'awa p'anida aji, chi o k'awa p'anadairā.

⁵ Māpai Tomapa māgaji Jesumaa:

—Tachi Waibia, k'awada-e p'anida aji, pi sāmaa wāru. ¿Sāga chi o k'awadayama? aji.

⁶ Jesupa p'anauji:

—Miata Tachi Ak'ore truadee wāpari ok'a bi. Miata Tachi Ak'ore wāarata jarapari. Miata eperāarā chok'ai p'anapipari ichita p'anapataadamerā Tachi Ak'ore ome. Mi awara apidaapa eperāarā wāpida-e pai Tachi Ak'oremaa. Mapa mīdepai ijāadak'āri, mi Ak'oremaa wādait'ee. ⁷ Parāpa wāara mi k'awada paara, ichiaba mi Ak'ore k'awak'ajida. Wāara, īraweda iru k'awadait'ee, iru unupata perā.

⁸ Māpai Felipepa māgaji:

—Tachi Waibia, Ak'ore Waibia k'īra taimaa ak'ipipáde aji. Māgapaita k'inia p'anida aji.

⁹ Jesupa p'anauji:

—Felipe, mi taarā nipapari parā ome. Māga bita, ¿waide mi k'awa-e bik'ā? aji. Chi mi unuparipa ichiaba Ak'ore Waibia unupari. ¿Sāga pia "Ak'ore Waibia k'īra ak'ipipáde" ayama? aji.

¹⁰ ¿Ijāa-e bik'ā aji mi, Ak'ore Waibia ome araa bapari? Mi araa bapari iru Jaure ome; jōdee iru araa bapari mi k'ap'ia ome. Mia jaramaa bi michi k'isiadoopa jara-e bida aji. Mi Ak'orépata māga jarapi bi. Ma awara mia ne-inaa oo bi ook'aa michi juadoopa. Mi Ak'orépata māga oopi bi, mi ome bapari perā. ¹¹ Ijāati mia jarak'āri mi, Ak'ore Waibia ome araa bapari. Maa-e pīrā ijāati mia

ne-inaa ooda k'aurepapai, oopari perā ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. ¹² Mīa wāarata jararu. Chi mide wāara ijāa bīpa auk'a ooyada aji, mīa ne-inaa oo bīk'a. Ma awara ne-inaa pi-iara ooyada aji, mī wāit'ee perā mī Ak'ōre bīmaa. ¹³ Mīa oopariit'ee jōmaweda parāpa it'aa iidiruta mī t'īde michideerā perā. Māgá iru Warra k'aurepa jōmaarāpa unudai Tachi Ak'ōre jōmaarā k'āyaara waibiara bī. ¹⁴ Parā michideerā perā, mī t'īde it'aa iididak'āri, mīa nejōmaata oopariit'eeda aji, parāpa iidi p'anik'a.

*Jesupa jarada ichia Tachi Ak'ōre Jaure pēit'ee
ichideerāmaa*

¹⁵ —Parāpa mī k'inia iru p'ani pīrā, oopataadait'eeda aji, mī ūraade jara bīk'a. ¹⁶ Māpai mīa chupiria iidiit'ee mī Ak'ōremaa, irua awaraa K'aripapari pēimerā mī pari, māgí ichita parā ome bapariiimerā. ¹⁷ Māgí Tachi Ak'ōre Jaure. Ichia wāara aupaita jarateepari. Ijāadak'aa beerā ome iru ba che-e, iru unuda-e p'anadairā māik'aapa k'awada-e p'anadairā. Mamīda parāpata iru k'awa p'ani, parā ome bapari perā māik'aapa parā t'āride bapariit'ee perā.

¹⁸ 'Mīa parā chupiria atabēi-edā aji. Waya cheit'ee. ¹⁹ Taarā-e na p'ek'au eujādepemaarāpa mī waa unuda-e pait'ee. Mamīda parāpata mī unudait'ee. Mī ichita chok'ai bapari perā, parā jida auk'a ichita chok'ai p'anapataadait'ee. ²⁰ Maapai parāpa wāara k'awaadait'ee mī, Tachi Ak'ōre Waibia ome araa bapari māik'aapa parā mī ome ichiaba araa p'anapataadait'ee, t'āri a-ba. ²¹ Chi mī ūraa ūri bīpa māik'aapa oo bīpa ma ūraade

jara bik'a wāara mi k'inia iru bi. Mi Ak'ōrepa māgí eperā ichiaba k'inia iru bapariit'ee. Ma awara mia pida iru k'inia iru bapariit'ee māik'aapa irumaa unupiit'ee.

22 Māpai Judas, chi Simón Iscariote warra-ee badapa iidiji:

—Tachi Waibia, ɿsāap'eda pia taimaa unupiit'eema aji, mamīda ijāadak'aa beerāmaa unupi-e pait'ee?

23 Jesupa p'anauji:

—Eperāpa mi k'inia iru bi pīrā, mi ūraade jara bik'a oopariit'eeda aji. Mi Ak'ōrepa māgí eperā k'inia iru bapariit'ee māik'aapa mi Ak'ōre mi ome chedait'ee iru ome p'anapataade. **24** Jōdee chi mi k'inia-e bīpa oo k'inia-e bi mi ūraade jara bik'a. Na pedee parāpa ūri p'ani mēre-eda aji; mi Ak'ōrede. Iruata mi pēiji.

25 'Mia na ūraa jara bīda aji, parā ome bi misa. **26** Mamīda mi uchiada t'ēepai, Ak'ōre Waibiaapa pēiit'ee awaraa K'aripapari mi pari; māgí iru Jaure. Māgipa ne-inaa jōmaata jarateeit'ee parāpa oodamerā mia oopi bik'a. Ma awara irua k'aripait'ee mia jarada jōmaweda k'irāpadamerā.

27 'Mi wāi naaweda, parā t'āri k'āiweepi k'inia bi. T'āri k'āiwee p'anapatāati. Mia arak'atiapai k'āiwee p'anapi-e, na p'ek'au eujādepemārāpa oopatak'a. Mapa t'āri p'ua p'ananáati māik'aapa p'eranáati. **28** Parāpa ūrijida mia jarak'āri: "Mi wāit'ee, maap'eda waya cheit'ee." Parāpa wāara mi k'inia iru p'anadap'edaa paara, t'āri o-ña p'anak'ajida mia nāga jarak'āri. O-ña p'anadaipia bi mi wāru perā Ak'ōre Waibiamaa; mi k'āyaara

waibiara bimaa. ²⁹ Ma jōma p'asai naaweda, mia māga jaraji, p'asak'āri, parāpa mi pedee ijāadamerā.

³⁰ 'Waa mak'ara pedee-e pait'ee parā ome, Satanás, na p'ek'au eujādepemaarā poro waibia, cheru perā. Ichia mi p'oyaa chok'ak'aa. ³¹ Mamīda na p'ek'au eujādepemaarāpa k'awaadamerā mia Ak'ōre Waibia k'inia iru bapari, ooit'ee irua jara bik'a.

'P'irabaidapáde aji. Ñyaa wādáma namāik'aapa.

15

Jesús uva k'arrak'a bi

¹ Uchiadai naaweda, Jesupa māgaji:

—Mi uva k'arrak'a pipiara bida aji. Jōdee mi Ak'ōre chi uva uuda ak'iparik'a bi. ² Mi k'arradepema jīk'ara chau-e bi pirā, irua māgí jīk'ara t'iap'et'aapari. Jōdee chi jīk'ara chau-paridepema juu chak'eerā jarit'aapari māgí jīk'ara waapiara chaumerā. ³ Parā māgí jīk'ara jaridák'ata p'aní mia ūraa jarada ijāadap'edaa perā. ⁴ Mi ome araa p'anapatáati mi parā ome araa baparik'a. Uva jīk'ara ichi itu chauk'aa chi k'arra ome araa ba-e pirā. Māga pik'a pāchi k'īrandoopa mia oopi bik'a p'oyaa ooda-e, mi ome araa p'anapataada-e pirā.

⁵ 'Mīda aji, uva k'arrak'a bi. Jōdee parā chi jīk'arak'ata p'ani. Uva jīk'ara pia chauparik'a araa bak'āri chi k'arra ome, māga pik'a parā mi ome araa p'anapataadak'āri, ne-inaa chok'ara mia oopi bik'a oopataadait'ee. Mamīda mi wēe parāpa maarepida ooda-e pai mia oopi bik'a. ⁶ Uva jīk'ara chauk'aa bak'āri, t'iap'ek'ooodap'eda, p'e nībipata ak'ōrejīrumaa p'ook'oodaimerā. Maap'eda

t'ipitaude bat'ak'oopata paak'oodaimerā. Māga pīk'a pait'ee chi mi wēe beerā ome.

⁷ 'Mamīda parā araa p'anaruta pīrā mi ome māik'aapa mi ūraade jara bīk'a ooruta pīrā, it'aa iidipatāati pāchia iidi k'iniata. Mi Ak'ōrepa ooit'ee parāpa iidi p'anik'a. ⁸ Parāpa ne-inaa chok'ara mia oopi bīk'a oodak'āri, ak'ipipata wāara mi k'ōp'āyoorā. Māga unudak'āri, awaraarāpa "Tachi Ak'ōre jōmaarā k'āyaara waibiara bida" adait'ee. ⁹ Mi Ak'ōrepa mi k'inia iru baparik'a, mia auk'a parā k'inia iru bapari. Mi ome chik'inia p'anapatāati. ¹⁰ Mi, mi Ak'ōre ome chik'inia bapari, mia oopari perā irua jara bīk'a. Māgá parā mi ome chik'inia p'anapataadait'ee, mia jara bīk'a ooruta pīrā.

¹¹ 'Mia māga jaraji mik'a parā t'āri o-ña p'anapataadamerā. K'inia bi parā t'āri o-ña p'anapataadamerā. ¹² Mia nāga jara bī: Chik'inia p'anapatāati, mia parā k'inia iru baparik'a. ¹³ Eperāpa chi k'ōp'āyo audú k'inia iru bak'āri, iru k'aripapari ma k'aurepa piuru pijida. Ma k'āyaara apidaapa awaraa eperā audupiara k'inia iru p'anada-e pai. ¹⁴ Parā wāara mi k'ōp'āyoorā, mi ūraa jara bīk'a oo wāruta pīrā. ¹⁵ Waa mia parā t'ījara-e "mimiapataarā", mimiaparipa k'awa-e bairā ne-inaa jōmaweda chi poropa oo bi. Ma k'āyaara t'ījara bi "michi k'ōp'āyoorā" mia k'awapida perā jōmaweda mi Ak'ōrepa mimaa jarada. ¹⁶ Parāpa mi jīrit'erada-e paji. Miata parā jīrit'eraji māik'aapa awara biji mi ūraa jarateenadamerā. Māgá parā k'aurepa eperāarāpa ma ūraa ūridap'eda, mīde ijāadai māik'aapa ichita p'anapataadai mi ome. Ma

awara ma jarateenadap'edaa k'aurepa parāpa mi t'iide ne-inaa iididak'āri mi Ak'ōremaa michideerā perā, irua ooit'ee parāpa iidi p'anik'a. ¹⁷ Waya mia jara bi: chik'inia p'anapatáati.

Ijāadak'aa beerāpa Jesúis ichideerā ome k'īra unuamāa iru p'anapata

¹⁸ —Mide ijāadak'aa beerāpa parā k'īra unuamāa iru p'ani pīrā, k'irāpāti mīta naapiara k'īra unuamāa iru p'anapachida. ¹⁹ Parā p'anadap'edaa paara āchi p'anapatak'a, āchia parā k'inia iru p'anak'ajida āchideerāk'a. Mamīda parā āchideerā-e. Mīata parā jīrit'eraji āchi k'āyaara awara p'anapataadamerā. Maperāpi āchia parā k'īra unuamāa iru p'anapata. ²⁰ K'irāpāti mia jarada: "Mimiapari ichi poro waibia k'āyaara waibiarā bi-e." Mi jīri nipapatap'edaak'a ichiaba parā jīri nipapataadait'ee. Jōdee mia jarateeda ijāajida pīrā, parāpa jaratee p'ani ichiaba ijāadait'ee. ²¹ Mamīda ma k'āyaara audupiara parā jīri nipapataadait'ee, michideerā perā. Māga oodait'ee k'awada-e p'anadairā k'aipata mi pēiji.

²² 'Mia Ak'ōre net'aa jara che-e pada paara, ārapa k'īsiada-e p'anak'ajida āchia p'ek'au k'achia oopata. Mamīda mi Ak'ōrepa jara pēida jara cheji. Mapa īrá "taipa k'awada-e p'aniida" adaik'araa bi. ²³ Mi k'īra unuamāa iru p'aniīrāpa mi Ak'ōre jida k'īra unuamāa iru p'ani. ²⁴ Unuda-e pada paara mia ne-inaa ooda awaraarāpa p'oysaa oodak'aa, āchia p'ek'au k'achia ooda-e pak'aji Tachi Ak'ōre k'īrapite. Mamīda āchia māga unujida mīda, at'āri mi, mi Ak'ōre ome k'īra unuamāa iru p'ani. ²⁵ P'asajī āchi ūraa p'ādade jara bik'a:

‘Ãchi k'inia mi k'ira unuamaa iru p'anapachida.’
(Sal 35.19)

26 ’Mam̄da mia awaraa K'aripapari p̄eiit'eeda aji. Mägi pa wāara aupaita jarapariit'ee. Mägi uchiapari Tachi Ak'ōredeepa, iru Jaure perā. Mägi chek'āri, irua mi k'awapiit'ee eperāarāmaa.
27 Parāpa pida mi k'awapidait'ee awaraarāmaa, mide ijāadak'āriipa mi ome p'anapatap'edaa perā.

16

1 ’Mia ma jōma jaraji parāpa mide ijāapataadamerā. **2** Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tedeepa parā jēret'aapataadait'eeda aji. Ma awara parā peet'aadait'eeda aji. Mäga oodak'āri, āchia k'isiadait'ee mägata pia oomaa p'anī Tachi Ak'ōre-it'ee. **3** Mäga oodait'ee mi, mi Ak'ōre ome wāara k'awada-e p'anadairā. **4** Mapa ma jōma jaraji parāmaa, mäga p'asak'āri, k'irāpadamerā. Naaweda mäga jara-e pajī, parā ome bada perā.

Tachi Ak'ōre Jaurepa oo bi

5 —Irā mi wāit'ee mi p̄eida baparimaa. Mam̄da parādepema apidaapa iidida-e p'anī mi sāmaa wāit'ee. **6** Ma k'āyaara parā k'ira pia-ee p'anī, mia mäga jarada perā. **7** Mia wāarata jararu. Parā-it'ee piara bi mi wāmerā. Mi wā-e p̄irā, Ak'ōre Jaure, Tachi K'aripapari, che-e pait'ee parā ome bapariit'ee. Mam̄da mi wāru p̄irā, mia iru p̄eiit'ee parāmaa. **8** Iru chek'āri, na p'ek'au eujādepemaarāmaa k'awapiit'ee āchia p'ek'au k'achia oopata. Ichiaba āchimaa k'awapiit'ee Tachi Ak'ōredeerāpa ne-inaa pia oopata irua k'inia bik'a. Ma awara k'awapiit'ee Tachi Ak'ōre ewari

waibia ewate ichia ak'iit'ee eperāarāpa oopata jarait'ee pia wa k'achia. ⁹ K'awapiit'ee eperāarāpa mide ijāada-e p'anadak'āri, k'achia oomaa p'ani. ¹⁰ K'awapiit'ee mia oopachi Tachi Ak'ōrepa k'inia bik'a, mi irumaa wāru perā. Māga ook'āri, parāpa mi waa unuda-e pait'ee. ¹¹ K'awapiit'ee Tachi Ak'ōrepa pia ak'i-e na p'ek'au eujādepemaa rā poro waibīapa oo bi. Mapa iru, iru eere p'aniirā ome miapiit'ee.

¹² 'Mia k'īisia chok'ara iru bida aji, parāmaa jarait'ee. Mamīda īrā waa jara-e, parāpa ma jōma k'irāpada-e pai perā. ¹³ Mamīda Ak'ōre Jaure chek'āri, ne-inaa wāarata jōma k'awapiit'ee parāmaa, ichia wāara aupaita jarapari perā. Ichi k'īsiadoopa pedee-e pait'ee. Tachi Ak'ōrepa jara bi ūrip'eda, māga jarapariit'ee māik'aapa jarapariit'ee ne-inaa waide p'asa-e bi. ¹⁴ Ak'īpiit'ee mi ape-maarā k'āyaara waibīara bi, mia ne-inaa k'awa bi parāmaa k'awapik'āri. ¹⁵ Jōma mi Ak'ōrepa k'awa bi mia pida k'awa bi. Maperāpi mia jaraji Ak'ōre Jau-repa k'awapiit'ee jōma mia ne-inaa k'awapi k'inia bi parāmaa.

¹⁶ 'Na ewari mi waa unuda-e pait'ee. Mamīda ai t'ēepai taarāpai waya unudait'eeda aji.

K'īra pia-ee p'anadap'eda, t'āri o-īa p'aneedait'ee

¹⁷ Māga ūridak'āri, chi k'ōp'āyoorā ūk'uru āchi pitapai pedee para beeji:

—¿K'āata jara k'inia bīma, ajida, na pedee: “Na ewari mi unuda-e pait'ee, mamīda ai t'ēepai waya unudait'ee”? ¿Ichiaba k'āata jara k'inia bīma nāgí pedee: “mi Ak'ōremaa wāru perā”? ¹⁸ ¿K'āata jara

k'inia b̄ima na pedee: “taarāpai”? K'awada-e p'anida ajida, irua k'āata jara k'inia bi.

19 Jesupa k'awaji chi k'ōp'āyoorāpa k'āata iidi k'inia p'ani. Mapa māgaji:

—Mia jarajida aji, na ewari parumaa mi waa unuda-e pait'ee, mamīda ai t'ēepai waya unudait'ee. ¿Mata parāpa iidi para bi-ek'ā? aji. **20** Mia wāarata jararu. Parā jarajēedait'ee māik'aapa t'āri p'ua p'aneedait'ee. Jōdee na p'ek'au eujādepema ijāadak'aarā o-ña p'aneedait'ee. Mamīda parā k'īra pia-ee p'anadap'eda, o-ña p'aneedayada aji. **21** K'īsiadáma nāgide. Wēra warra t'oit'ee pak'āri, p'ua nībeepari, t'oit'ee perā. Mamīda chi warra t'o atak'āri, k'īra atuadaipari p'ua nībada māik'aapa o-ña nībeepari warra chai t'o atada perā. **22** Māga pik'a bi parā ome. Irā parā k'īra pia-ee p'ani mi wāru perā. Mamīda mia parā waya unuit'ee. Maapai parā t'āri o-ña p'aneedak'āri, apidaapa ma o-ña wēpapida-e pait'ee.

23 'Maapai parāpa mimaa maarepida iidida-e pait'ee. Mia wāarata jararu. Mi t'īde mi Ak'ōremaa ne-inaa iidiruta pīrā, irua parāpa iidi p'ani teepariit'ee, michideerā perā. **24** Waide mi t'īde parāpa maarepida it'aa iidida-e p'ani. Iiditi mi Ak'ōrepa teemerā parāpa iidi p'ani. Māgá parā wāara t'āri o-ña p'anapataadait'ee.

25 'Ma et'ewa jarada mia imeraa pik'a jarateeji. Mapa parāpa pia k'awada-e paji. Mamīda na ewari māgá jaratee-e pait'eeda aji. Jīp'a pedeeit'ee Ak'ōre net'aa pia k'awaadamerā. **26** Maapai parāpa mi t'īde it'aa iididait'ee, michideerā perā. Mapa mia jara-e chupiria iidiit'ee parā pari Tachi Ak'ōremaa.

27 Ak'õrépata parã k'inia iru bapari parãpa mi k'inia iru p'anapata perã mäik'aapa ijääpata perã mi wãara cheji iru baparimäipi. **28** Cheji na p'ek'au eujädee eperã jíp'aak'a bapariit'ee. Frá jõdee na p'ek'au eujä atabëiit'eeda aji, mäik'aapa waya irumaa wãit'ee.

29 Mäpai chi k'õp'ãyooräpa mägajida:

—frapi jíp'a pedee bïda ajida. Imeraa pik'a jaratee-e bïda ajida. **30** frapi k'awa p'aní pia neinaa jõmaata k'awa bi. Apidaapa pimaan iididae pait'ee, taipa iididai naaweda, pia k'awa bairã taipa iidi k'inia p'aní. Mapa ijää p'anida ajida, pi wãara cheji Tachi Ak'õre baparimäipi.

31 Jesupa p'anauji:

—¿Mägara frá wãara ijää p'anik'â? aji. **32** Ewari k'ait'a pa wã, parã jíchoodait'ee pâchi te chaa mäik'aapa mi ituaba atabëidait'ee. Mamïda wãara mi ituaba bi-edä aji, mi Ak'õre mi ome bairã.

33 Ma jõma jaraji parã t'ärídepai choodamerä mide ijää p'anide mäik'aapa parã k'âiwee p'anapataadamerä. Na p'ek'au eujäde p'aní misa, nepirade baaidait'ee parã jiridait'ee perã. Mamïda sôcharra p'anapatâati. Miata na p'ek'au eujädepema ijäädak'aa beerã ãchi poro waibia ome p'oyaajida aji.

17

Jesús ichi pari it'aa t̄ida

1 Ma pedee jarap'eda, Jesupa it'aa ak'iji mäik'aapa mägaji:

—Ak'õre, mi ewari pajida aji. Ak'ipíji mi wãara pichi Warra, mägá mia ak'ipimerä

pí wāara jōmaarā k'āyaara waibiarā bi. ² Pia eperāarā jōmaweda biji mi juá ek'ari, chi mide ijāa p'anii'rā jōmaweda ichita p'anapataadamerā pi ome. ³ Māgá ichita p'anapataadait'ee pi ome, k'awaadak'āri pi aupaita wāara Tachi Ak'ore māik'aapa k'awaadak'āri mi, Jesucristo, pichia pēida eperāarā k'aripamerā.

⁴ Na p'ek'au eujāde bi misa, mia ak'ipiji pi aupaita Tachi Ak'ore, ook'āri pia mimaa oopidak'a. ⁵ Frá Ak'ore, ak'ipiji mi wāara pichi Warra. Mi atéejí pimaa bapariit'ee pichi k'ira wāreede, na p'ek'au eujā bai naaweda badak'a.

Jesús it'aa t̄ida chi k'ōp'āyoorā pari

⁶ —Mia pi k'ira unupipachi mi ome nipapatap'edaarāmaa, ma-it'ee pia āra jirit'era atada perā na p'ek'au eujādepemaarā t'āideepa. Péré paji māik'aapa pia michideerā papiji. Pi ūraade ijāa p'anipi. ⁷ Frá ārapa k'awa p'ani ne-inaa jōmaweda mia k'awa bi piata mimaa k'awapida. ⁸ Mia jōma jarateeji pia jarapidak'a. Ārapa ma pedee ijāajida, ijāa p'anadap'edaa perā wāara piata mi pēida.

⁹ 'Mia chupiria iidimaa bi āra pari. Na p'ek'au eujādepemaarā jīp'aarā pari chupiria iidi-e bi. Pia jirit'eradaarā mide ijāadamerā, māirā párita chupiria iidimaa bi, āra pichideerā perā. ¹⁰ Michideerā pichideerā auk'a. Ichiaba pichideerā michideerā auk'a. Ārapa ne-inaa oodak'āri mia oopi bik'a, ak'ipipata mi waibiarā bi apemaarā k'āyaara.

¹¹ 'Mi na p'ek'au eujāde waa ba-e pait'ee. Mamida āra p'aneedait'ee, mi pi ome banaru

misa. Mapa Ak'õre, pi jõmaarã k'âyaara t'âri piara bairã, ãra ak'i baparíji pichi juapa pia mîmaa teeda juapa, ãra t'âri a-ba, chik'inia p'anapataadamerã, pi mi ome baparik'a. ¹² Mi na p'ek'au eujâde ãra ome bak'âri, ãra ak'i bapachi pi k'ap'ia pari, apida atuanaadamerã. Aba chi atuait'ee bita atuait'ee, p'asamerã pi ūraa chonaarâweda p'âdade jaradak'a.

¹³ 'Irá mi wâit'ee pimaa. Na p'ek'au eujâde bide mia nãgí pedee jara bi, ãrapa o-ña ūridamerã mäik'aapa t'âri o-ñadaidamerã, mi t'âri o-ña bik'a. ¹⁴ Mia ãramaa pi ūraa jarateeji. Mide ijäädak'âri, na p'ek'au eujâdepema ijäädak'aa beeräpa ãra k'iraunuamaa iru p'aneejida, mik'a mäirã eere p'ani-e perä. ¹⁵ Mia iidi-e bi pia ãra na p'ek'au eujâdeepa uchia atamerã. Ma k'âyaara iidi bi ãra chi k'achia ooyaa bi juadeepa k'aripa atamerã. ¹⁶ Mi mägí jua ek'ari bak'aak'a, ãra jida mägí jua ek'ari p'anada-e, iru eere p'ani-e perä. ¹⁷ Mapa ãra awara bíji pi wâarata bide t'âri pia p'anapataadamerã pi baparik'a. Mäga p'anapataadai pi ūraa k'awaadak'âri, wâara bairã. ¹⁸ Pia mi na p'ek'au eujâdee pëidak'a, mägá ichiaba mia ãra na p'ek'au eujâdepemaa râmaa pëiji. ¹⁹ Ñra k'aurepa mia ne-inaa jõma oopari pia oopi bik'a, michi k'ap'ia piuru pijida mäga oo k'iniapa. Mia mägá oopari ãrapa pida auk'a wâara ne-inaa jõma pia oopi bik'a oopataadamerã.

Jesús it'aa t̄ida ichideerã jõmaarã pari

20 —Ñara-it'ee aupai mia iidi-e bida aji. Ichiaba iidimaa bi jõmaarã eperãarã pari, chi t'ẽepai mide ijäädait'eerã ãrapa jarateepata k'aurepa.

21 Ak'õre, mia iidi bi mägí ijääpataarã ichiaba t'äri a-ba, chik'inia p'anapataadamerã, pi mi ome t'äri a-ba, chik'inia baparik'a. Mägá p'anapataadak'äri, jõmaarãpa ijäädait'ee wâara pia mi pëiji na p'ek'au eujädee. **22** Pia mîmaa pia oodak'a mia ichiaba ãramaa pia ooji, t'äri a-ba p'anapataadamerã, pi mi ome t'äri a-ba baparik'a. **23** Mi t'äri a-ba bapari ãra ome, pi mi ome baparik'a, ãra mägá t'äri a-ba p'anapataadamerã ächi k'õp'äyoorã ome. Mägapí na p'ek'au eujädepemaarãpa k'awaadait'ee wâara pia mi pëiji mäik'aapa pia ãra auk'a k'inia iru bapari, mi k'inia iru baparik'a.

24 'Ak'õre, pia ãra jirit'eraji mide ijääpataadamerã. Mia k'inia bi ãra p'ananaadamerã mi ome, mi wârumaa. Mägá jõma mi k'ira wâree unudait'ee, pia mîmaa teeda mi k'inia iru bapachi perä na p'ek'au eujä bai naaweda. **25** Ak'õre, pi jõmaarã k'äyaara t'äri piara bi. Na p'ek'au eujädepemaarãpa pi k'awada-e p'ani mîda, mia pi k'awa bi mäik'aapa nâgiirãpa pida k'awa p'ani pia mi pëida. **26** Mia pi ãramaa k'awapiji mäik'aapa at'äri k'awapiit'ee, mi ãra t'äride bapariit'ee perä. Mägá pia mi k'inia iru baparik'a, ãra jida ichiaba k'inia iru bapariit'eeda aji, ãrapa jõdee awaraarã k'inia iru p'anapataadamerã.

Jesús jita atapidap'edaa

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

¹ Māgá it'aa t'íp'eda, Jesús chi k'ōp'āyoorā ome Cedrón to chak'e sīajida. Mama t'iujida olivo k'āide.

² Judas, Jesús traicionaait'ee badapa k'awa baji āra t'iudap'edaamāi, Jesús chi k'ōp'āyoorā ome mama chip'epatap'edaa perā. ³ Mapa Judapa mamaa ateeji Romadepema soldaorā chok'ara māik'aapa Tachi Ak'ore te waibia jīapataarā, judiorā p'aareerā poroorāpa pēidap'edaa; ichiaba fariseorāpa pēidap'edaa. Espada pak'uru ome, lámpara, ípirā paara anipajida. ⁴ Jesupa k'awa baji ichi p'asait'ee bada. Mapa māirā cheruta unu atak'āri, uchiaji ma ne-uu k'āideepa māik'aapa iidiji:

—¿K'aita jiri p'anima? aji.

⁵ Āchia p'anaujida:

—Jesús Nazaretdepema.

Jesupa māgaji:

—Mida aji.

Judas, chi traicionaait'ee bada mama bain̄i baji ma chedap'edaarā ome. ⁶ Jesupa “mida” ak'āri, āchi jōma āpītee jītijida māik'aapa eujāde baaina-jida.

⁷ Māpai Jesupa waya iidiji:

—¿K'aita jiri p'anima? aji.

Waya p'anaujida:

—Jesús Nazaretdepema.

⁸ Māpai Jesupa māgaji:

—Mia jaraji mi Jesús Nazaretdepema. Mita jiri p'ani píra, mi ome p'aniirā ichiak'au wāpiti.

⁹ Jesupa māga jaraji p'asamerā ichia naaweda jaradak'a. “Pia mi juade bidaarā apida atuadade pait'ee.” ¹⁰ Māpai Simón Pedropo espada iru bada ëe atap'eda, t'iji māirādepema aba, t'ijarapatap'edaa Malco. Māgí k'iiri juaraarepema orp'et'aaji. Māgí p'aareerā poro waibia esclavo paji. ¹¹ Māpai Jesupa māgaji Pedromaa:

—¡Pichi espada ata bíji ichi badamā! ¿Mia choose paik'ā aji, mi Ak'õrepa miapiru?

*Jesús p'aareerā poro waibia Anás k'írapite bada
(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)*

¹² Māpai ma soldaorā see níbada āchi poro ome māik'aapa judiorā, chi Tachi Ak'õre te waibia jíapataarā paara, Jesús jita atadachida. Māpai jí níbijida. ¹³ Naapiara ateejida Anás temaa, ichi Caifás chăure pada perā. Aí naaweda Anás p'aareerā poro waibia paji. Mamída ma año Caifás āchi poro waibia paji. ¹⁴ Caifás paji chi jarada: “Piara bi eperā aba piumerā tachi judiorā p'uuru pidaarā pari.”

*Pedropo naapiara Jesús k'awa-e bida ada
(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)*

¹⁵ Jesús jita atadak'āri, Simón Pedro awaraa k'ōp'āyo ome ãra t'ee wājida. P'aareerā poro waibiapa māgí k'ōp'āyo k'awa bada perā, t'íupiji ma te t'íak'au badamāi Jesús ome. ¹⁶ Mamída Pedro taawa bainí beeji puerta t'aide. Mapa chi apema k'ōp'āyo Caifás k'awa badapa pedeenaji awēra puerta jíapari ome Pedro ichiaba t'íupimerā. Māgá Pedro ichiaba t'íuji. ¹⁷ Ma puerta jíaparipa Pedromaa iidiji:

—¿Pi jā eperā k'ōp'āyo-ek'ā? aji.
 Māpai Pedropo p'anauji:
 —Mi-edá aji.

¹⁸ Jīsua nībada perā, p'aareerā poro waibia
 mimiapataarāpa māik'aapa te jīapataarāpa t'ipi
 orojida māik'aapa k'ara p'aimaa p'aneejida. Bainī
 p'anide t'ipitau ik'aawa, Pedro ichiaba āchi ome
 k'ara p'aimaa beeji.

*P'aareerā poro waibiapa Jesumaa iidida
 (Mt 26.59-66; Mr 14.55-65; Lc 22.66-71)*

¹⁹ Māimisa p'aareerā poro waibiapa Jesumaa
 iidiji:

—¿K'áirāma aji, pi k'ōp'āyoorā? Piā, ¿k'āata jarateeparima? aji.

²⁰ Jesupa p'anauji:
 —Mi jīp'a pedeeparida aji, jōmaarā taide
 Ak'ore te waibiade māik'aapa Tachi Ak'ore Ūraa
 jarateepata te beede. Judiorā chepatamāi mia
 jarateepari. Maarepida chīara āpite pedee-e bi.
²¹ ¿Sāap'eda mīmaa māga iidi bīma? aji. Mi pedee
 ūridap'edaarāmaa iidināji. Arapa jaradaipi, k'awa
 p'anadairā mia jarapari.

²² Jesupa māga jarak'āri, te jīparipa iru k'īramaa
 sīji māik'aapa māgaji:

—¿Jāgata p'anauparik'ā aji, p'aareerā poro
 waibiamaa?

²³ Jesupa māgaji:
 —Mia pedee k'achia jaraji pīrā, jarapáde aji,
 k'āare pedeeta k'achia baji. Mamīda mia jarada
 wāara pīrā, ¿sāap'eda mi sījima? aji.

²⁴ Māpai Anapa Jesús jua jīp'eda, Caifamaa pēiji.
 Maapai Caifás p'aareerā poro waibia pají.

*Pedropo waya Jesús k'awa-e bida ada
(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)*

²⁵ Māimisa taawa Simón Pedro bainñ baji t'ipitau ik'aawa k'ara p'aimaa. Arii p'anadap'edaarāpa iidijida:

—¿Pi jā eperā k'ōp'āyo-ek'ā? ajida.

Pedropo meraji:

—¡Mi iru k'ōp'āyo-eda! aji.

²⁶ Mamīda awaraa eperāpa Pedro k'ira k'awa ataji. Māgí p'aareerā poro waibīa mimiapari paji. Ëreerā paji Pedropo k'iri orp'et'aada ome. Māgipa māgaji:

—¿Pi-ek'ā mia ne-uu k'āide Jesús ome unuda?

²⁷ Māpai Pedropo waya meraji. Aramata et'erre k'ariji.

*Jesús Pilato k'īrapite
(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-5)*

²⁸ Tap'eda weda judiorā poro waibiarāpa Jesús ateejida Caifás tedeepa Pilato palaciodee. Pascua fiesta īri pada perā, ai tede t'īuda-e paji. K'awa p'anajida judio-eerā tede t'īudap'edaa paara, Pas-cua chik'o p'oyaa k'oda-e pak'aji. Māga k'awajida āchi ūraade jara bairā. ²⁹ Maperā Pilato uchiaji pedeede āchi ome:

—¿K'āare k'aurepata na eperā nāgá iru p'anima? aji.

³⁰ P'anaujida:

—Na eperā t'āri k'achia-idaa-e bada paara, pimaa aneeda-e pak'ajida ajida.

³¹ Māpai Pilatopa māgaji:

—Māgara pāchia atadarítí māik'aapa iru ak'íti pāchi ūraade jara bīk'a. Maap'eda óotí pāchia oo k'iniata.

Mamīda ma judiorāpa p'anaujida:

—Pāchi Romadepemaarā ūraade jara bī tai judiorāpa chīara peedaik'araa bī irua ne-inaa k'achia ooda k'aurepa.

³² Māga jarajida uchiamerā Jesupa aī naaweda jaradak'a, irua jarak'āri sāga ichi piut'ee. ³³ Pilato waya ichi palaciode t'īup'eda, Jesús tī ataji māik'aapa iidiji:

—¿Pīk'ā aji, Judiorā Rey?

³⁴ Jesupa māgaji:

—¿Pīchi k'īradoopapai māga iidi bīk'ā, maa-e pīrā awaraarāpa pīmaa māga jaradap'eda perā?

³⁵ Pilatopa p'anauji:

—¡Mi judio-epi! Pīchi auk'aarāpata māik'aapa p'aareerā poroorāpata pī mīmaa aneejida. ¿Pīa k'āata oojima? aji.

³⁶ Jesupa p'anauji:

—Mi rey-eda aji, na p'ek'au eujādepema reyrāk'a. Āchik'a pada paara, mi ome nipapataarā chōok'ajida, judiorā poro waibiarāpa mi jitanaadamerā. Mamīda mi rey-e na p'ek'au eujādepema reyrāk'a.

³⁷ Māpai Pilatopa iidiji:

—¿Wāara pī reyk'ā? aji.

Jesupa p'anauji:

—Pīchia jarajipi. Mi reypī. Ma-it'ee mi t'oji māik'aapa cheji na p'ek'au eujādee; Tachi Ak'ōre wāarata jarait'ee. Wāarata k'awa k'inia p'anīrā jōmaarāpa mi pedee ūripatada aji.

³⁸ Māpai Pilatopa māgaji:
—¿K'aipa wāarata k'awayama? aji.

Jesús pēida peedamerā
(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)

Māga jarap'eda, Pilato taawaa uchiaji waya pedeede ma judiorā poro waibiarā ome:

—Mia maarepida k'achia unu-edá aji, na eperāde. ³⁹ Mamīda k'irāpáti año chaa Pascua fiestade mia preso aba k'ena pēipari. Mapa ¿k'inia p'anik'ā aji, mia Judiorā Rey apata k'ena pēimerā?

⁴⁰ Māpai arii p'anadap'edaarā jōmaweda waya biajida:

—¡Jāgí k'ena pēináaji! ¡Barrabata k'ena pēiji!
Barrabás nechiayaa bapachi māik'aapa chōoyaa bapachi Romadepemaarā ome, āchi juá ek'ariipa uchia k'inia bada perā.

19

¹ Māpai Pilatopa Jesús wípiji soldaorāmaa.
² Soldaorāpa poro jīra pak'uru juá ne-iiri-idaa bidee oodap'eda, Jesús porode jī bijida māik'aapa p'aru p'oree teesoo, k'īra p'āimap'āimaa bi, jī bijida.
³ Maap'eda irumaa chejida māik'aapa māgajida:

—¡Ak'ítí Judiorā Rey!
māik'aapa k'īramaa sīpachida.

⁴ Pilato waya tedeepa uchiak'āri, māgaji:
—Ak'ítí. Mia iru nama aneeru parā taide. K'awapi k'inia bi parāmaa mia maarepida ne-inaa k'achia unu-e na eperāde.

⁵ Jesús uchiak'āri, ma poro jīra jī baji māik'aapa p'aru teesoo. Māpai Pilatopa māgaji:
—¡Nama bi chi eperā!

6 Jesús unu atadak'āri, p'aareerā poroorāpa māik'aapa Tachi Ak'ōre te waibia jīapataarāpa bia-pachida:

—¡Kurusode peepit'áaji! ¡Kurusode peepit'áaji!

Mamīda Pilatopa māgaji:

—Māgara pāchia atadaidapáde aji, māik'aapa peet'aanadapáde aji. Mīa maarepida unu-e bī ne-inaa k'achia ooda ma k'aurepa peepiit'ee.

7 Mamīda ma judiorā poro waibiarāpa p'anaujida:

—Tai ūraade jara bī eperāpa ichi Tachi Ak'ōre Warrada aru pīrā, piupia bī. Māga ooji jāgí eperāpa.

8 Māga ūrik'āri, Pilato waapiara p'eradachi.

9 Waya ichi palaciode tīluji māik'aapa Jesumaa iidiji:

—¿Pi, sāpemama? aji.

Mamīda Jesupa maarepida p'anauk'aa paji.

10 Māpai Pilatopa māgaji:

—¿Mi pedee p'anau-ek'ā? aji. ¿K'awa-e bik'ā aji, mīa pi kurusode peepi k'inia bait'eera peepit'aai, maa-e pīrā peepi k'inia-e bait'eera k'ena pēi?

11 Māpai Jesupa p'anauji:

—Pīa mīmaa maarepida oo-e pak'aji, it'ari baparipa pi eperāarā poro waibia papi-e pada paara. Maperā chi eperā mi nama pēidapa ne-inaa k'achiara oo bīda aji, pi k'āyaara.

12 Maadak'āriipa Pilatopa kīsiapachi sāga Jesús k'ena pēii. Mamīda judiorāpa biapachida:

—Jāgí eperā peepi-e pīrā, pi César k'ōp'āyo-edá! apachida. ¡Eperāpa ichi reyda a bī pīrā, māgipa César kīra unuamāa iru bīda! ajida.

13 Pilatopa māga ūrik'āri, Jesús taawaa ateepiji māik'aapa ichi su-ak'i beeji charra su-ak'i beeparimāi, hebreo pedeede Gabatá apatap'edaa, griego pedeede "Māu Choma P'ep'edee Biimāi".

14 Māgí ewate Pascua fiesta norema paji. Imat'ipā Pilatopa māgaji ma judiorā poro waibiarāmaa:

—¡Ak'ítí! ¡Nama bida aji, pāchi rey!

15 Mamīda āchia biapachida:

—¡Āyaa ateepíji! ¡Āyaa ateepíji! ¡Kurusode peepit'āaji!

Pilatopa iidiji:

—¿K'inia p'anik'ā aji, mia pāchi rey peepimerā?

P'aareerā poroorāpa p'anaujida:

—¡Taipa rey awaraa wēe p'anida ajida, César k'āyaara!

16 Māpai Pilatopa Jesús teeji ichi soldaorāmaa kurusode peet'aanadamerā.

Jesús peet'aadap'edaa

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

17 Jesumaa kuruso ateepidap'eda, uchiajida p'uurudeepa taawaa wādait'ee "Tachi Poro Biirí" apatap'edaamaa. (Hebreo pedeede Gólgota apachida.) **18** Mama merap'edap'eda, ma kurusode baijira bijida piumerā. Iru ik'aawa bijida awaraarā omé, aba juaraare, aba juabi eere.

19 Pilatopa letrero p'āji Jesús kurusode bidamerā. Nāga p'āji: JESÚS NAZARETDEPEMA, JUDIORĀ REY. **20** Judiorā chok'araarāpa leejida ma p'āda, Jesús peedap'edaamāi p'uuru k'ait'a bada perā. Ma p'āda p'ā baji hebreo pedeede, latín pedeede māik'aapa griego pedeede. **21** Ma

p'āda leedak'āri, p'aareerā poroorāpa māgajida Pilatomaa:

—P'ānáaji *Judiorā Rey*. Ma k'āyaara nāga p'āpáde ajida. *Na eperāpa jaraji ichita Judiorā Rey*.

²² Mamīda Pilatopa p'anauji:

—Mia p'āda perā jāgá p'ā beeit'eeda aji.

²³ Soldaorāpa Jesús kurusode baijira bīdap'eda māik'aapa iru p'aru atadap'eda, āchi k'īmariirāmaa jedet'aajida. Mamīda chi edupema p'aru teesoo baji, k'aat'i-ee; jīp'a k'a baji. ²⁴ Mapa māgajida:

—Jēnaadáma. Ma k'āyaara suerte jemededáma k'awaadait'ee k'aipata atait'ee.

Māga oojida uchiamerā Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a:

'Mīchi p'aru jedejida māik'aapa suerte jemededap'eda, mīchi p'aru jitajida'. (*Sal 22.18*)

²⁵ Soldaorāpa māga oo p'anī misa, kuruso k'ait'a bainī p'anajida Jesús nawe chi nawe īpewēra ome, awaraa María, māgí Cleofás wēra pada, māik'aapa María Magdalena. ²⁶ Jesupa unuk'āri chi nawe k'ait'a bainī bī mi, chi k'ōp'āyo k'inia iru bada ome, chi nawemaa māgaji:

—Nawe, jā pīchi warrapí.

²⁷ Maap'eda mīmaa māgaji:

—Jā pīchi nawepi.

Maadak'āriipa mia María iru bapachi mi tede mīchi nawek'a.

Jesús jai-idaada

(*Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49*)

²⁸ Ma t'ēepai Jesupa k'awaak'āri jōmaweda ichia ooit'ee bada auparu, māgaji:

—‘Opisia n̄ibida aji.’ (Sal 69.21)

Māga jaraji uchiamerā Tachi Ak'õre Ũraa p'ādade jara bik'a. ²⁹ Mama iru p'anajida vino achuchua chok'ode. Aide esponjak'a p'ēesap'ēesaa bi topa atadap'eda, jōi bijida hisopo k̄ide māik'aapa it'aimāi t'i atajida. ³⁰ Sōp'eda, Jesupa māgaji:

—Irá jōma aupajida aji,
māik'aapa ichi poro ījaabaip'eda, jai-idaaaji.

Miasupa Jesús orro sudap'edaa

³¹ Ma ewate Pascua fiesta īipata ewate norema paji. Judiorāpa māgi ewate iapata perā, k'iniada-e p'anajida piuda k'ap'ia kurusode p'aneedamerā. Maperā iidijida Pilatoma a kurusode p'anadap'edaarā jīru k'ōrapik'oomerā, māgá isapai piudamerā. Māgá chi piuda k'ap'ia kurusodeepta irabai atapidai. ³² Pilatopa ooji āchia iididap'edaak'a. Romadepema soldaorā wādap'eda, Jesús ik'aawa baijira p'anadap'edaarā jīru k'ōrak'oonajida, waide piuda-e p'anadap'edaa perā. ³³ Mam̄da Jesús k'ait'a panadak'āri, piu bi unujida. Maperā iru jīru k'ōrada-e paji.

³⁴ Ma k'āyaara soldaopa Jesús orrode miasupa sut'aaji. Aramata uchiaji waa pania ome. ³⁵ Mi, chi māga unudapa nepirimaa bi mia unuda. Mia k'awa bi wāarata jara bi, mia māga unuda perā. Mia nāga jara bi parāpa pida ichiaba ijāadamerā. ³⁶ Māga p'asaji uchiamerā Ak'õre Ũraa p'ādade jara bik'a:

‘Iru biiri apida biada-e paji’. (Sal 34.20)

³⁷ Ichiaba māga p'asaji uchiamerā pedee awaraa Ak'õre Ũraa p'ādade jara bik'a:

'Ak'idaít'ee eperā ãchia sut'aadap'edaa'. (Zac
12.10)

Jesús iadap'edaa

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Ma t'ẽepai Josepa Pilatomaa Jesús k'ap'ia iidinaji, ichimaa iapimerā. Ichi Arimatea p'uurudepema paji mäik'aapa Jesude ijää bapachi. Mamõda judiorā poro waibiarā waidoopa, awaraarāmaa k'awapi-e paji. Pilatopa Josemaa jaraji Jesús k'ap'ia atanamerā. ³⁹ José ome cheji Nicodemo, chi naaweda Jesús ome p'ãrik'ua pedeenada. Mägipa aneeji treinta kilos mirra k'era áloe k'era ome p'oírada Jesús piuda k'ap'ia ñri p'odait'ee. ⁴⁰ Judiorāpa oopatak'a piuda iadak'ari, ãchia Jesús k'ap'ia ma k'era ome pi-ia pírat'aajida lienzode. ⁴¹ Jesús peedap'edaamāi ne-uu eujā k'ait'a baji. Mama baji māu te uria ewaa k'orodap'edaa piuda iadait'ee. Mamõda waide apida iada-e p'anajida. ⁴² Jesús k'ap'ia mama binajida, ma māu te uria k'ait'a bada perā mäik'aapa judiorā ñipata ewate ñri bada perā.

20

Jesús chok'ai p'irabaida

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

¹ Tomia ewate tap'eweda, María Magdalena wāji Jesús k'ap'ia iadap'edaamaa. Panak'ari, unuji chi māu te uria t'ai māupa t'ap'a bada awara ãi bi.
² Mapa p'ira cheji Simón Pedromaa mäik'aapa mi, chi apema k'õp'ayo Jesupa k'inia iru badamaa. Mäpai mägaji:

—¡Tachi Waibia k'ap'ia ateejidada! aji. ¡K'awada-e p'aní sāma ata bīnajida!

³ Māga ūridak'āri, Pedro mī ome araa wājida ak'ide. ⁴ O mee weda auk'a p'ira wājida. Mamīda mī Pedro k'āyaara isapaira p'iradachi. Mapa naapiara panaji Jesús iadap'edaamāi māu te uride. ⁵ Ijaabaik'āri ak'iit'ee edaa, chi p'aru aupai unuji. Mamīda tīu-e paji. ⁶ Māga nīde Simón Pedro pacheji māik'aapa tīuji edú. Ma lienzō ichiaba unuji. ⁷ Ma awara unuji Jesús poro pira bada p'aru, bedap'eda awara āi bī. ⁸ Māpai mī auk'a tīuji. Ak'ik'āri, ijāaji Jesús chok'ai p'irabaida, ai naaweda taipa ijāada-e paji mīda. ⁹ Waide k'awada-e paji Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara k'inia bī Jesús piup'eda, chok'ai p'irabaiit'eeda ak'āri. ¹⁰ Maap'eda tai o mee weda temaa wājida.

*Mariá Magdalena pa Jesús unuda
(Mr 16.9-11)*

¹¹ Mamīda María beeji māu te uria k'ait'a jēemaa. Māgá jēe nībide ijaabaiji edaa ak'iit'ee. ¹² Unuji angeleerā omé p'aru t'o-t'oo jī p'aní. Su-ak'i p'anajida Jesús k'ap'ia badamāi, aba chi poro bada eere, aba chi jīru bada eere. ¹³ Āchia iidijida Mariamaa:

—Wēra, ¿sāap'eda jēemaa bīma? aji.

Māpai Mariapa māgaji:

—Mīchi Waibia k'ap'ia ateejidada aji. K'awa-eda aji, sāmaapi bīnajida.

¹⁴ Mata āpītee ak'ik'āri, unuji Jesús mama bainī bī. Mamīda iru kīra k'awa-e paji. ¹⁵ Māpai Jesupa iidiji:

—Wēra, ¿sāap'eda jēe nībīma? aji. ¿K'aita jīri bīma? aji.

Mariapa k'īsiaji ma eperā chi jāiradepema ne-uu ak'ipari. Mapa māgaji:

—Mí chupiria k'awáaji. Pia Jesús k'ap'ia ateeji pírā, jarájí sāma iru bi. Mía atanait'eeda aji.

16 Māpai Jesupa māgaji:

—¡María!

Ichi t'ījarak'āri, waya āpitee ak'iji māik'aapa hebreo pedeede māgaji:

—¡Rabuni! (Jara k'inia bi "Tachi Jarateepari".)

17 Jesupa māgaji:

—Mí k'ena pēiji waide mí Ak'ōremaa wā-e bairā. Jaranapáde aji, mí k'ōp'āyoorāmaa: “Mí wāit'ee mí Ak'ōremaa; iru ichiaba parā Ak'ōre. Mí wāit'ee mí Ak'ōre Waibiamaa; iru ichiaba parā Ak'ōre Waibia.”

18 Māpai María Magdalena wāji Jesús k'ōp'āyoorāmaa nepiride ichia unuda māik'aapa Jesupa jarada.

Jesús chi k'ōp'āyoorāmaa cheda

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)

19 Māgí ewate tomia ewate paji. K'eupodopa Jesús k'ōp'āyoorā teeda p'anajida. Puerta jīa iru p'anajida judiorā poro waibiarā waidoopaa. Māga nide Jesús ãra esajīak'a bainī ba cheji māik'aapa māgaji:

—P'eranáati. K'āiwee p'anapatáati.

20 Māga jarap'eda, ãramaa ak'ipiji ichi juu māik'aapa ichi orro. Jesús k'awaadak'āri, t'āri o-īadachida. **21** Waya Jesupa māgaji:

—¡K'āiwee p'anapatáati! Mí Ak'ōrepa mí pēidak'a, mía parā jida auk'a pēiru.

22 Māga jarap'eda, jārap'uaji āchi ̄ri māik'aapa māgaji:

—Ak'ōre Jaure auteebáti, parā ome ba chemerā.

23 Eperāarāpa āchia p'ek'au k'achia oopata oo amaaruta pīrā mīde ijāadait'ee, parāpa āramaa jaradai: “Tachi Ak'ōrepa pāchia p'ek'au k'achia oopata wēpapiit'ee,” māik'aapa Ak'ōrepa ooit'ee parāpa jaradap'edaak'a. Jōdee eperāarāpa mīde ijāadaamaaruta pīrā, parāpa āramaa jaradai: “Tachi Ak'ōrepa pāchia p'ek'au k'achia oopata wēpapi-e pait'ee,” māik'aapa Ak'ōrepa ooit'ee parāpa jaradap'edaak'a.

Tomapa Jesús unuda

24 Tomás, ichiaba t'ījarapatap'edaa Me-iso, Jesús k'ōp'āyoorā docedepema paji. Mamīda māgí wē-e paji Jesús chek'āri apemaarāmāi. **25** Mapa chi k'ōp'āyoorāpa irumaa māgajida:

—Taipa Tachi Waibia unujidada ajida.

Māga ūrik'āri, Tomapa māgaji:

—Mia unuk'āri clavopa merap'edap'edaamāi iru juade māik'aapa aīde mi jua k'ī t'ik'āri, maap'eda iru orrode sudamāi mi jua t'ik'āri, ijāayada aji, Jesús chok'ai bī. Māga-e pīrā, ijāa-edo aji.

26 Tomia abaamaa waya Jesús k'ōp'āyoorā ma tede p'anadak'āri, Tomás jida baji. Puerta jīa baji mīda, Jesús āchi t'āide bainī ba cheji māik'aapa māgaji:

—¡K'āwiwee p'anapatáati!

27 Māpai Tomamaa māgaji:

—Ak'i chéji mi jua, māik'aapa pichi jua k'ī t'it'āaji. Ichiaba pichi jua mi orrode t'it'āaji. ¡Ijāa-edo ai k'āyaara, ijāa bīda aparíiji!

28 Māpai Tomapa māgaji:

—jMichi Waibia, ūrā mia ijāa bīpi. Pi Tachi Ak'ōre Waibia!

29 Māpai Jesupa māgaji:

—Pia ijāa bī mi unuda perā. iT'āri o-īa p'anī chi mide ijāa p'aniirā, mi unuda-e p'anī mīda!

Sāap'eda nāgí p'āda

30 Wāara chi k'ōp'āyoorā taide Jesupa awaraa ne-inaa chok'ara ooji, ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. Mia na p'ādade ma jōma p'ā-e paji. **31** Mamīda nāgí p'āji parāpa ijāapataadamerā Jesús Tachi Ak'ōre Warra; irua pēida eperārā k'aripamerā. Jesude ijāa p'anī pīrā, it'aa wādait'ee jai-idaadak'āri.

21

Jesupa chi k'ōp'āyoorā ūk'uruurāmaa unupida

1 Ma t'ēepai Jesupa ichi waya unupiji chi k'ōp'āyoorāmaa, Tiberias Lago ik'aawa. Nāga paji.

2 Ma lago ik'aawa p'anajida Simón Pedro; Tomás ichiaba t'ījarapatap'edaa Me-iso; Natanael, Caná p'uurudepema Galilea eujāde bī; Zebedeo warrarā omé māik'aapa Jesús k'ōp'āyoorā awaraarā omé.

3 Mama p'anide Simón Pedropo māgaji:

—Mi to-ianait'eeda aji.

Apemaarāpa p'anaujida:

—Tai jida wādait'eeda ajida, pi ome.

Māgá wājida māik'aapa barcode batauk'oodachida. Mamīda ma ewate p'ārik'ua maarepida peeda-e paji. **4** Taujaaweda unujida Jesús bainī bī lago ide. Mamīda iru k'awada-e paji.

5 Māpai Jesupa iidiji:

—Warrarā, ¿Peeda-ek'ā? aji.

Āchia p'anaujida:

—Maarepida peeda-edá ajida.

⁶ Māpai Jesupa māgaji:

—Barco juaraare t'iri t'aadapáde aji. Māgara peedayada aji.

Irua jaradak'a oodak'āri, ma t'iri p'oyaa jirade paji chik'o chik'iapa. ⁷ Māpai mi, chi k'ōp'āyo Jesupa audú k'inia iru badapa Pedromaa māgaji:

—Jāgí Tachi Waibia!

Simón Pedropo “Tachi Waibia” ūriruta, ichi īripema p'aru jī beeji, ma p'aru ērapachi perā ma mimia ook'āri. Māpai toidú jītidachi. ⁸ Jōdee chi apemaarā k'ōp'āyorā barcode chejida. T'iri jidiu aneejida chik'o ome, mak'īara t'imia-e bada perā lago ideepa; cien metropai baji. ⁹ Ipude bataudak'āri, unujida ok'ok'īra urua nībi chik'o ome māik'aapa pan. ¹⁰ Māpai Jesupa māgaji:

—Chik'o ūk'uru anéeti parāpa et'ewa peedap'edaadepema.

¹¹ Simón Pedro barcode bataudaip'eda, t'iri ipu idee jidiu aneeji. Aide ciento cincuenta y tres chik'o waibia bee p'aneejida. Mamīda ma t'iri jē-e paji. ¹² Jesupa māgaji:

—Nek'o chéti.

Chi k'ōp'āyorā apidaapa iididak'aa paji k'aita iru, Jesuta k'awa p'anadap'edaa perā. ¹³ Māpai Jesús āra k'ait'aara cheji. Ma pan chik'o paada ome atap'eda, āramaa jedet'aaaji.

¹⁴ Ma Jesupa unupida ūpee paji chi k'ōp'āyorāmaa, iru chok'ai p'irabaida t'ēepai.

Jesupa Simón Pedromaa iidida

15 Nek'odap'edaa t'ẽepai, Jesupa Simón Pedro-maa iidiji:

—Simón, Juan warra, ¿pia mi k'inia iru baparik'ã aji, apemaarãpa mi k'inia iru p'anapata k'ãyaara?

Pedropo p'anauji:

—Tachi Waibia, piata k'awa bi. Mía pi k'inia iru bi.

Mãpai Jesupa mãgaji:

—Ewaa ijãa p'anãrã ak'ipariipáde aji, oveja ak'iparipa oveja chak'erã ak'iparik'a.

16 Jesupa waya iidiji:

—Simón, Juan warra, ¿pia mi k'inia iru baparik'ã? aji.

Pedropo p'anauji:

—Tachi Waibia, piata k'awa bi. Mía pi k'inia iru bi.

Jesupa mãgaji:

—Mide ijãapataarã ak'ipariipáde aji, oveja ak'iparipa ovejaarã ak'iparik'a.

17 Waya iidida õpee iidiji:

—Simón, Juan warra, ¿pia mi k'inia iru bïk'ã? aji.

Pedro k'ira pia-ee baji Jesupa iidida õpee mágá iidida perã. P'anauji:

—Tachi Waibia, pia jõma k'awa bi. K'awa bida aji, mia pi k'inia iru bi.

Jesupa mãgaji:

—Mide ijãapataarã ak'ipariipáde aji, oveja ak'iparipa ichi ovejaarã ak'iparik'a. **18** Mía wãarata jararu. Pi k'utrãa bak'ãri mäik'aapa ãyaa wãit'ee pak'ãri, pichi p'aru pichi juadoopa jí beepachi. Mamida pi chonaa pak'ãri, pichi sua eratii'tee mäik'aapa awaraapa pi p'aru jí biit'ee, maap'eda pi ateeit'ee pi wã k'inia-e bimaa.

19 Jesupa māga jarak'āri, jara k'inia baji sāgá Pedro piut'ee paji, māga p'asak'āri, eperāarāpa jaradamerā Tachi Ak'ōre jōmaarā k'āyaara waibiarā bi. Māga jarap'eda, Jesupa Pedromaa māgaji:

—Māga p'asait'ee mīda, mide ijāaparíiji.

Jesús k'ōp'āyo k'inia iru bada

20 Apítee ak'ik'āri, Pedropo unuji mi, chi k'ōp'āyo Jesupa audú k'inia iru bada. (Pascua chik'o k'odak'āri, mi Jesús ik'aawa baji iru k'ōp'āyoorā ome. Mi paji chi iidida: "Tachi Waibia, ¿k'āipapi pi traicionaait'eema?" ada.) **21** Pedropo mi unuk'āri, Jesumaa iidiji:

—Tachi Waibia, ¿k'āata p'asait'eema aji, iru ome?

22 Jesupa p'anauji:

—Mīa k'inia bī pīrā iru chok'ai bamerā mi waya cherumaa, pi-it'ee p'ua-e bīda aji. Mīde ijāaparíiji.

23 Jesupa māga jarada perā irude ijāapataarāpa k'īsiapachida māgí k'ōp'āyo piu-e pait'ee. Mamīda Jesupa māga jara-e paji. Jīp'a jaraji: "Mīa k'inia bī pīrā iru bamerā mi waya cherumaa, pi-it'ee p'ua-e bīda" aji.

24 Māgí "k'ōp'āyo" et'ewa jarada mi, Juanpa nāgí pedee nepirimaa bī parāmaa. Na jōma mia p'āji. Mapa k'awa p'ani jōma nepirida na p'ādade wāara.

25 Jesús na p'ek'au eujāde bak'āri, awaraa ne-inaa chok'ara oopachi. Ma ne-inaa jōma aba-abaa p'ādap'eda paara, mīa k'īsiā bī ma p'āda jōmaweda araa-e pak'aji na eujāde.

**Tachi ak'õre pedee
New Testament in Epena (CO:sja:Epena)**

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Epena

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Epena

sja

Colombia

Copyright Information

© 2005, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Epena

© 2005, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

ciii

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

1e08d4cb-71aa-5440-b08f-b522fabb6441